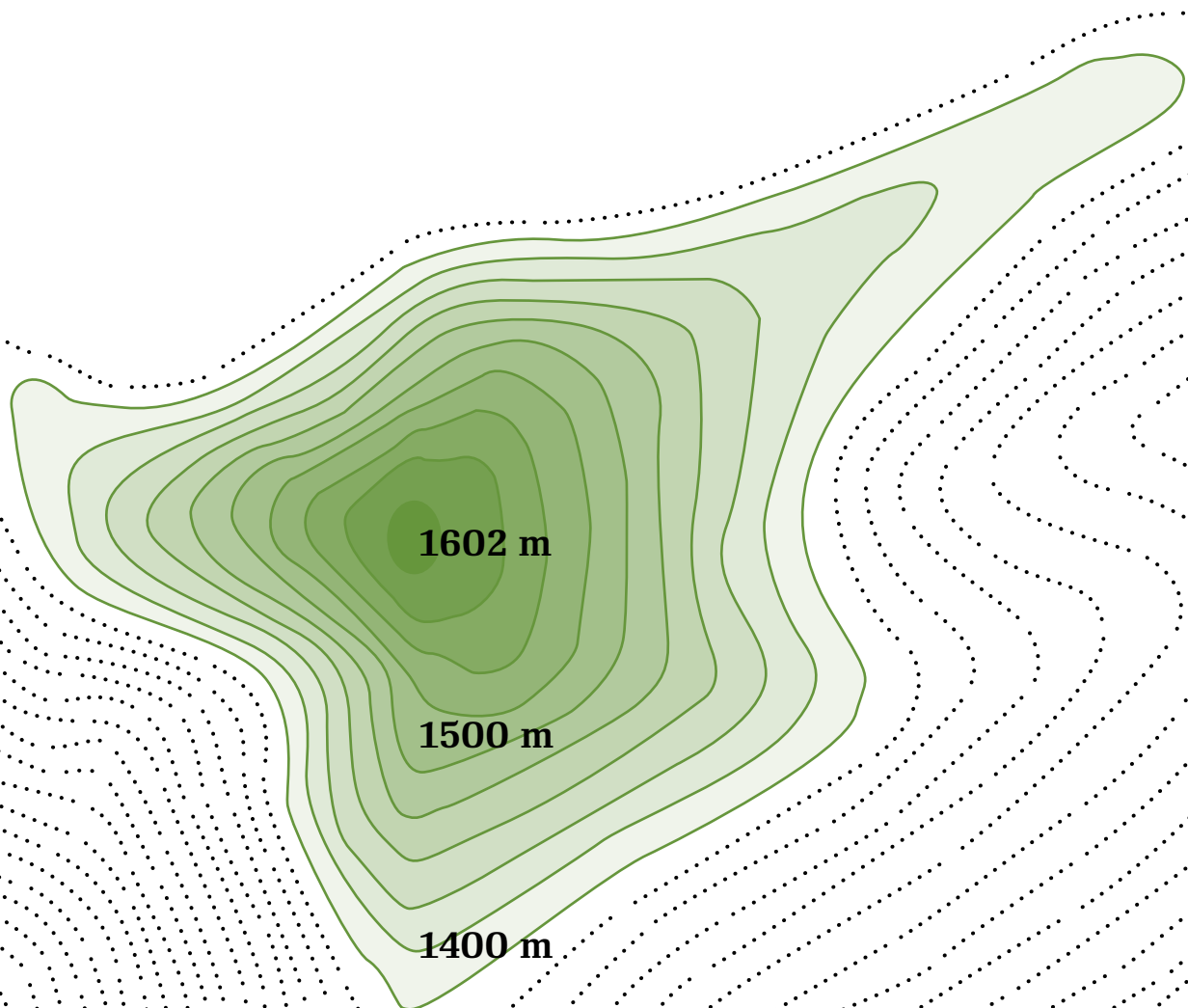

EKOLIST

měsíčník o životním prostředí

10/09

Kam směřují Krkonoše?

Milé čtenářky a milí čtenáři, vydavatel měsíčníku Ekolist došel na začátku září k závěru, že s koncem letošního roku ukončí i vydávání tištěného časopisu. Musím podotknout, že se tak stalo ve shodě s redakcí, ostatně podrobněji se o důvodech zániku Ekolistu dočtete na konci tohoto čísla.

Nemá smysl skrývat, že jsme se tak rozhodli s určitou lítostí – Ekolist vychází pravidelně měsíc co měsíc (tedy s výjimkou srpna) už skoro 15 let a za tu dobu si našel sice ne nejpočetnější, ale zato věrnou skupinu čtenářů. Osobně jsem ho vedl víc než sedm let, takže se v pravém slova smyslu stal běžnou součástí mého života.

I pěkné věci ale někdy končí a čas zániku Ekolistu nadešel právě teď. Do konce roku bude Ekolist vycházet v nezměněné podobě. Jako poslední připravíme číslo 12/2009, které vyjde v první polovině prosince. Nejdéle v lednu začneme vracet předplatné za čísla na rok 2010 a dál, která už nevydáme. Předpokládáme, že se nám veškeré náležitosti spojené se zánikem časopisu podaří vyřídit do konce února 2010. Pokud bychom se však přece zdrželi, buďte k nám, prosím, shovívaví. Zánik se týká i předplatitelů, kteří Ekolist dostávají ve formátu pdf. Omlouváme se, že si ho moc dlouho neužili, jeho výroba ale úzce souvisí s výrobou tištěného měsíčníku, takže skončí oboje. Rovněž za čísla ve formátu pdf začneme předplatné na nevydaná čísla vracet nejdéle v lednu. Zároveň přestáváme přijímat předplatné na jakákoli další čísla. Pokud by vám však předplatné skončilo ještě před koncem roku a stáli byste o těch pár zbylých čísel, neváhejte nám napsat do redakce, určitě je dostanete. Děkujeme vám za dosavadní přízeň a doufáme, že nás dál budete sledovat – především na internetovém Ekolistu.cz, kde rozšíříme nabídku tak, aby co nejvíc vyhovovala i pravidelným čtenářům tištěného Ekolistu. Pěkný podzim přeje

Jan Stejskal

EKOLIST

měsíčník o životním prostředí

Ročník XIV/Pecka ročník XIX/Číslo 10

Vydavatel a redakce/
BEZK, Malířská 6, 170 00 Praha 7
Telefon: 233 381 546
E-mail: ekolist@ekolist.cz

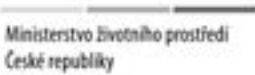
Šéfredaktor/Jan Stejskal
Zelená domácnost/Martin Mach Ondřej
Redakce/Hugo Charvát/Martin Mach Ondřej/Dominika Patrovská
Grafická úprava/Klára Kulhánková/Tomáš Procházka
Ilustrace/Miloš Kalista
Obálka/Magdalena Kalistová/Jan Stejskal
Jazyková korektura/Michaela Holmerová
Sazba/Czechdesigners.com
Databáze odběratelů/Sylva Pokorná
Inzerce/Kamila Pletánková, e-mail: kamila.pletankova@ekolist.cz
Distribuce/Sylva Pokorná a Dupress
Tisk/NVT Repro s. r. o., Praha 6

Ekolist.cz/www.ekolist.cz
Hugo Charvát/Jan Stejskal/Zdeňka Vítková

Toto číslo dáno do tisku/
5. října 2009

Registrační číslo MK ČR E 6743. ISSN 1211-5436.

Materiály vložené do Ekolistu jsou placenou inzercí. Není-li uvedeno jinak, jsou jakékoli názory v Ekolistu stanoviskem pouze jejich autora.

Projekt byl finančně podpořen v grantovém řízení MŽP. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

Geocaching přírodě přátelský 8
Geocachingu propadlo už mnoho lidí, a to i v ČR. Škodí, nebo prospívá jejich zábava ochráně přírody?

Macocha: důl na peníze pro cizí 14
Propast Macochu ročně navštíví statisíce lidí. Obec, která ji vlastní, však z jejich pobytu žádné příjmy nemá.

Přehled zrušených železnic 18
Kniha Miroslava Jelena je ojedinělým průvodcem pro milovníky opuštěných železnic.

Soud EU: Komise nemůže státům určovat objem emisí skleníkových plynů

ČTK/ekolist@ekolist.cz

Evropská komise nemůže státům určit objem skleníkových plynů, který mohou vypustit do ovzduší. Vyplývá to z rozsudku soudu Evropské unie v Lucemburku, který se týká konkrétně Polska a Estonska. Oběma zemím se nelíbilo, že je komise donutila snížit plánovaný objem emisí. Podle soudu však komise překročila své pravomoci, napsala ČTK 23. září. Podobnou žalobu podaly i další země, včetně České republiky.

Evropská komise (EK) se sice proti rozsudku ještě může odvolat, ale kdyby soud opět rozhodl stejně, mohlo by to znamenat zásadní komplikaci ve snaze EU čelit klimatickým změnám. Jednotlivé členské státy by si totiž mohly prakticky libovolně určovat, kolik škodlivin jejich ekonomika do ovzduší vypustí. Dnešní rozsudek navíc dává naději Čechům, kteří komisi žalovali v Lucemburku z podobného důvodu.

„Je to určitý signál, ale nepřečítala bych to. Závisí na konkrétních argumentech, protože ta argumentace je v jednotlivých žalobách různá,“ řekla novinářům zástupkyně velvyslankyně ČR při EU Jana Reinišová.

„Tím, že komise ve svých revizích národních alokačních plánů stanovila strop na emisní povolenky, které mají být přiděleny, překročila své pravomoci,“ píše se v rozsudku Soudu první instance, který sídlí v Lucembursku. Nadřízenou soudní instancí v EU je Evropský soudní dvůr sídlící tamtéž.

Česká vláda, podobně jako polská a estonská, podala žalobu na Evropskou komisi v roce 2007 kvůli snížení počtu povolenek na emise skleníkových plynů pro léta 2008 až 2012. Důvodem bylo, že EK ČR snížila přiděl povolenek o zhruba 15 % proti tomu, co vláda chtěla. Podle ČR je však takové opatření diskriminační vůči českým energetickým a průmyslovým podnikům.

České ministerstvo životního prostředí (MŽP) se k rozsudku týkajícího se jiných států nechtělo vyjádřit. K žalobě ČR na EK se staví podle svého mluvčího Jakuba Kašpara stále stejně. „Ministerstvo ji považuje za nesmyslnou a bude navrhopvat její stažení. V současné době i proto, že i kdyby soud rozhodl ve prospěch České republiky, nebude to mít žádný vliv na reálnou situaci,“ řekl ČTK Kašpar.

Ministerstvo návrh na stažení žaloby už podávalo, vláda jej ani jednou neprojednala. Proti bylo ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO). Nyní podle Kašpara jednájí zástupci MŽP a MPO. „Byli bychom rádi, aby návrh byl kon-

sensuální,“ uvedl mluvčí. Kdy by ministerstvo mohlo návrh vládě předložit, prý není jasné.

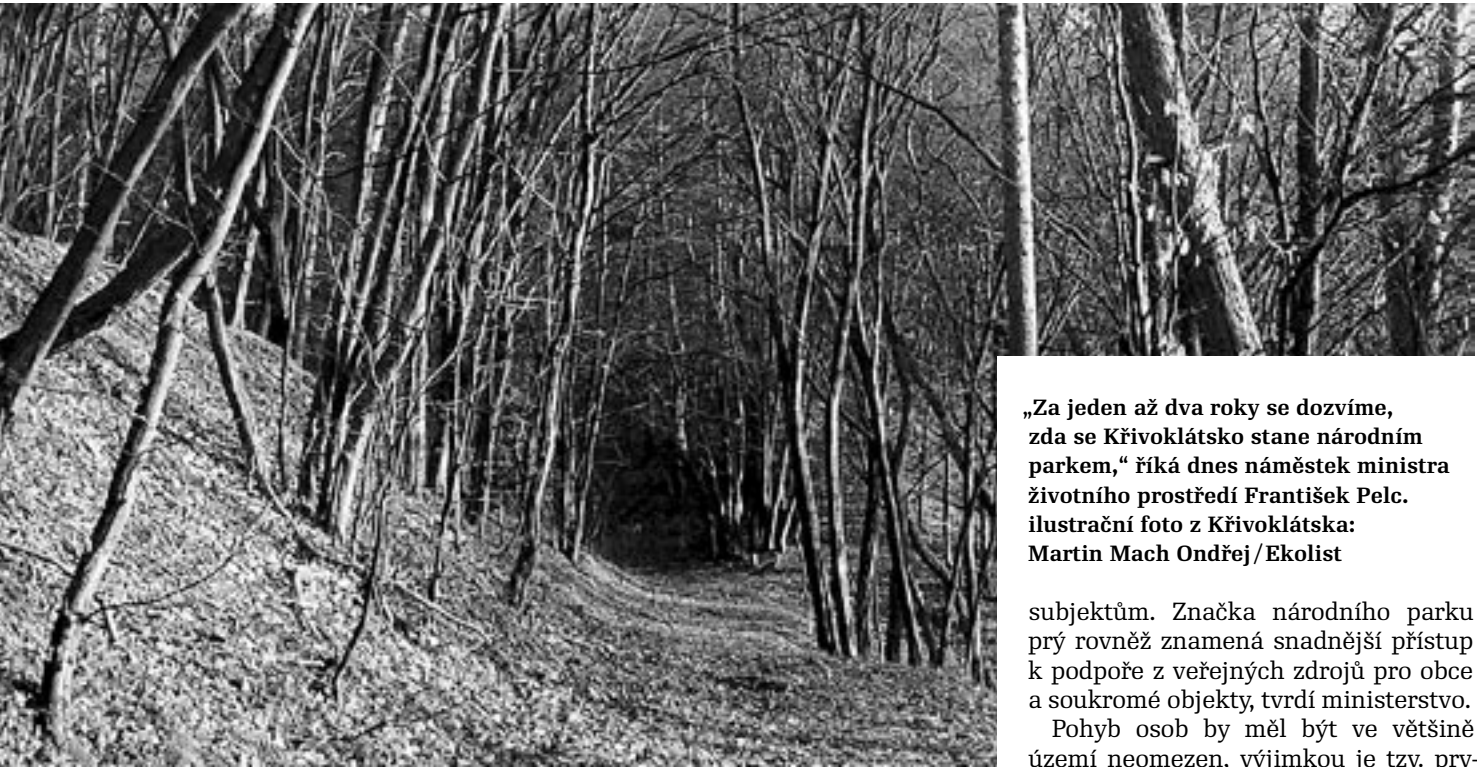
Evropská komise má teď dva měsíce na to, aby se případně odvolala. Její mluvčí však zatím nechtěla rozhodnutí unijního soudu komentovat, výkonný orgán 27členné EU si podle ní musí pečlivě prostudovat odůvodnění.

Pokud by se kvůli verdiktu navýšilo množství přidělených povolenek tak, jak chtějí Polsko i Estonsko, pak by to mohlo vést k propadu cen povolenek. Bezprostředně po vynesení rozsudku trh reagoval poklesem ceny povolenky, která umožňuje vypustit do ovzduší tunu oxidu uhličitého, o 3,93 % na 13,2 eura (přibližně 332 korun).

„Je to určitě velká věc vzhledem k tomu, že se to dotýká i rozhodnutí o dalších významných národních alokačních plánech,“ řekl agentuře Reuters Graham Stuart, expert z právnícké společnosti Baker & MacKenzie.

V roce 2006 Polsko a Estonsko, podobně jako Česká republika o rok později, oznámily komisi své plány na snížení emisí skleníkových plynů na období 2008 až 2012. Komise ale oba plány odmítla s tím, že celkový objem emisí je příliš vysoký a je třeba jej snížit o 26,7 % v případě Polska a o 47,8 % v případě Estonska. ☒

Křivoklátsko národním parkem?

„Za jeden až dva roky se dozvíme, zda se Křivoklátsko stane národním parkem,“ říká dnes náměstek ministra životního prostředí František Pelc. ilustrační foto z Křivoklátska: Martin Mach Ondřej/Ekolist

Dominika Patrovská a Martin Mach Ondřej/ekolist@ekolist.cz

V polovině srpna ministerstvo životního prostředí v Informačním středisku Budy Křivoklát uspořádalo setkání, na němž se probírala pro a proti zřízení národního parku na Křivoklátsku. Kromě zástupců ministerstva se ho zúčastnilo přibližně patnáct starostů okolních obcí. Jaké jsou jejich názory na vznik parku?

Ministerstvo životního prostředí (MŽP) navrhuje, aby se národním parkem stalo nejcennějších 102km² Křivoklátska, tedy 16% současné chráněné krajinné oblasti. Hranice by se měla co nejvíc vyhýbat zastavěnému území sídel nebo větším zemědělským plochám. V národním parku by ležela jen obec Karlova Ves, ostatní by zůstaly vně jeho hranic – aspoň tak se to píše v brožurce *Křivoklátsko si národní park zaslouží*, kterou nechalo MŽP kvůli propagaci parku vytisknout.

Na území případného budoucího národního parku podle ministerstva žijí desítky ohrožených rostlin a živočichů, třeba čáp černý, mlok skvrnitý nebo luňák červený; z rostlin například tis čer-

vený nebo mochna bílá. Ochránáři si cení zejména lesů v nadmořských výškách mezi 200 a 600 metry nad mořem. „Hodnotu však mají tyto lesy především jako celek, protože tvoří největší lesní komplex ve vnitrozemí ČR a staly by se prvním národním parkem, který by nebyl přeshraniční, tedy by neměl svůj protějšek v cizině, jako je tomu u čtyř dnes existujících parků,“ řekl k tomu náměstek ministra životního prostředí František Pelc.

Hlavní ekonomický přínos parku spočívá podle ministerstva ve značce a nabídce příležitostí pro šetrnou turistiku. Navíc samotná správa parku vytváří pracovní místa přímo nebo ne- přímo, tedy formou zakázek privátním

subjektům. Značka národního parku prý rovněž znamená snadnější přístup k podpoře z veřejných zdrojů pro obce a soukromé objekty, tvrdí ministerstvo. Pohyb osob by měl být ve většině území neomezen, výjimkou je tzv. první, tedy nejcennější zóna. Tam mohou běžní návštěvníci chodit jen po vyznačených cestách. Jiná pravidla ale budou platit pro místní obyvatele a osoby jim blízké, kteří se budou moci pohybovat kdekoli. Omezení vstupu se podle Pelce taky nebude vztahovat na vlastníky a nájemce. Lesní plody budou moci návštěvníci sbírat všude tam, kde budou mít přístup.

Nadále si taky budou moci místní lidé sami zpracovávat v lese palivové dřevo. Změny nastanou v tom, že se hospodaření ujme namísto Lesů ČR správa národního parku. „Pokud s konkrétním návrhem vystoupíme veřejně se starosty teď na podzim, trvalo by legislativní zpracování nejméně rok. Od podzimu tohoto roku za jeden až dva roky se tedy od vlády dozvíme, zda se Křivoklátsko stane národním parkem. A já doufám, že ano, argumenty jsou silné,“ shrnul na závěr své vystoupení František Pelc.

Reakce zástupců obcí na argumenty ministerstva jsou smíšené. Zatímco některým by vznik parku nevalil, jiní ho odmítají. Třeba občané Karlovy Vsi,

kte- rá už dnes leží v první zóně CHKO Křivoklátsko, a pokud by byl vyhlášen národní park, byla by jedinou obcí na jeho území, se v názoru na park dělí na přibližně stejně velké poloviny – jedna je pro, druhá proti. Starostka obce Iveta Kohoutová si myslí, že co se týče běžného života v obci, vyhlášení parku pro obec velkou změnou nebude. „Už teď se všechny stavební povolení řeší přes správu CHKO, s parkem by se to řešilo přes správu národního parku,“ říká starostka. „Lidé si tady uvědomují, že je potřeba tyto lesy chránit. Ale zároveň mají obavy, aby nám kvůli vyhlášení parku nezakázali využívat dřevo z lesa. Pro místní je totiž les zdrojem palivového dříví, jediného zdroje energie k topení,“ pokračuje Iveta Kohoutová. MŽP ovšem obci slíbilo, že se na tom s vyhlášením parku nic nezmění, a obec navíc dostane nové chodníky a čistírnu odpadních vod. „Kdyby to vyšlo, bylo by to fajn,“ říká k tomu starostka s tím, že sliby ale nemá na papíře. Informací má prý od ministerstva dost, jediné, z čeho má trochu obavy, jsou starosti kolem zvýšení počtu turistů a s tím spojeného množství odpadů.

Rakovník pro, Křivoklát proti

Město Rakovník leží na samém kraji současné CHKO Křivoklátsko. Podle tis- kového mluvčího města Jana Poláka je možné ve vzniku národního parku vidět možnost pro rozvoj cestovního ruchu a s ním souvisejících služeb. „Obyčejný život ve městě vznik parku nijak zásadně neovlivní,“ říká Jan Polák. „Můj osobní názor je, že zřízení národního parku Křivoklátsko je prospěšné a mohlo by pomoci obcím získat finanční prostředky z nejrůznějších dotací.“ Podle Jana Poláka si krajina národní park zaslouží. K nakloněnosti místních obyvatel pak Polák uvádí: „Pokud je nám neoficiálně známo, tak řadě obyvatel Křivoklátska se vyhlášení národního parku nelíbí, protože se obávají různých omezení. Lidé v samotném Rakovníku se přilíší o problematiku vyhlášení národního parku Křivoklátsko nezajímají, aspoň pokud tam nemají nějaké osobní zájmy.“ Ohledně dostupnosti informací ze strany MŽP o chystaném záměru Polák tvrdí, že informace pro odborníky jsou dostatečné. „Ale s veřejností to chce hodně pracovat a vysvětlovat, ale to je především záležitostí Správy CHKO a MŽP,“ podotýká Jan Polák a pokračuje: „Emoce ohledně případného vyhlášení parku jsou opravdu velké, alespoň co zpovzdálí sledujeme. Určitá omezení tady jsou, ale hodně bude zá-

ležet, jak bude pojat výkon státní správy. Myslím, že všeobecně pozitivita převládá nad negativy.“ Milan Naď, starosta městysu Křivoklát, naproti tomu říká, že informace, které dostává od ministerstva, se snaží ověřovat u starostů obcí, které už s nějakým národním parkem mají co do činnosti. „Většinou jsou však starostové zklamáni přístupem národního parku k potřebám občanů v dotčených obcích. Většinou zůstalo ze strany MŽP pouze u slibů. Je to však park od parku jiné, protože jsou i jiné podmínky, za kterých jednotlivé parky vznikaly,“ upřesňuje Milan Naď. V Křivoklátu nedávno zorganizovali veřejné jednání o záměru a následně i anketu mezi občany, aby zjistili, jaký názor převládá. Ankety se zúčastnilo 56% občanů. Z celkových 312 občanů, kteří se zapojili, jich bylo 243 proti vyhlášení parku, 65 s parkem souhlasí a 4 Křivoklátské nevědí. Vyjádřeno v procentech, proti parku je cca 78% účastníků ankety.

Jak to vidí jinde

Vranov nad Dyjí leží v blízkosti nejmenšího národního parku v ČR – Podyjí. Jeho starosta Lubomír Vedra tvrdí, že park má svůj velký význam v ochraně přírody, protože se v něm nacházejí mimořádné přírodovědné hodnoty, které je nutné zachovat pro příští generace. „Na druhou stranu tady žili lidé v souladu s přírodou po staletí a dokázali si ji vážit a nepotřebovali k tomu ani národní park,“ uvádí Lubomír Vedra. „Jsme rádi, že tady park je, zároveň jsou ale Vranov nad Dyjí a všechny další obce nacházející se v ochranném pásmu znechuceny přístupem jeho správy k obcím. Správa parku si delegovala pravomoci, které jí nepřísluší, a snaží se zasahovat do věcí, kterým ani nerozumí,“ stěžuje si starosta Vranova.

Co konkrétně mu vadí? „Mám tím na mysli veškerá stavební povolení, ke kterým se vyjadřují a velice komplikují řízení občanů. Stavby se prodražují, park nepřispěje ani korunou, a tím značně zneprůjemňuje život našim lidem. Problémy s národním parkem má i obec při jakékoli stavbě nebo opravě čehokoli – domu, vozovky, osvětlení, náměstí,“ říká Lubomír Vedra. Podle Vedry je ekonomický přínos parku mizivý. „Co se týče zaměstnanosti, v parku jsou zaměstnaní z Vranova dva lidé, hajní. Velice naivní je názor, že snadněji získáme peníze z veřejných zdrojů pro obec nebo pro soukromé objekty. Opak je pravdou. Nic jsme nedostali,

akorát při předkládání žádostí do evropských fondů nám národní park komplikoval život,“ tvrdí Lubomír Vedra. Podle jeho názoru se část parku Podyjí, která je v I. zóně, musí zachovat a chránit. „Vranov nad Dyjí a ostatní obce se však nacházejí pouze v ochranném pásmu. Naši snahou bude, aby hranice pásma šly mimo obce a neztrpčovaly život místním občanům,“ uzavírá Lubomír Vedra.

Jan Sobotka, starosta Vrchlabí a před- seda sdružení Krkonoše – svazek měst a obcí, zase říká, že problematika soužití ochrany přírody a života obcí a měst je velmi složitá. Podle něho se nedá prokázat, že díky existenci národního parku je větší zájem turistů. „V Krkonoších se jedná hlavně o lyžování, pěší turistiku, cykloturistiku atd. Existence národního parku má vedle ‚značky kvality‘ taky spoustu omezení a restriktivních opatření. Pohyb je možný jen po značených cestách, je zákaz solení silnic, zákaz pořádání hromadných akcí, je nutné povolení vjezdu, zákaz vyhlídkových letů, omezení hospodaření a tak dál,“ říká Jan Sobotka.

Co se týče pracovních příležitostí, pak je podle Sobotky správa parku významným zaměstnavatelem a zadavatelem zakázek pro místní obyvatele a firmy. „Pro příklad Správa KRMAP má zhruba trojnásobek zaměstnanců než vrchlabský obecní úřad s rozšířenou působností,“ říká Jan Sobotka. „Myslím ale, že obce žijící na území národního parku nepociťují snazší přístup k penězům z veřejných zdrojů,“ říká starosta Vrchlabí. Je tedy pro obce existence parku přínos? „I přes značně odlišný pohled na území ze strany obcí a ochrany přírody se domnívám, že v Krkonoších je existence národního parku přínosem. Považuji ale za důležité, aby financování správy parku bylo závislé na prospěritě území, tedy taky na turistice, jinak se stane pouze státní správou se snahou o maximální restriktivní opatření na úkor života obcí,“ říká Jan Sobotka.

Josef Černý, starosta Hřenska, které leží v těsné blízkosti Národního parku České Švýcarsko, uznává, že místní lidé v parku nacházejí práci, a to jak přímo v lese, tak v informačních centrech nebo kempech. To, že by sousedství národního parku usnadnilo přístup k podpoře z veřejných zdrojů, prý nemůže potvrdit ani vyvrátit, protože s tím nemá zkušenosti. Co se týká omezení, zmiňuje jen stavební řízení v osadě Mezná, která celá leží v III. zóně národního parku. ☒

Brno – Vídeň u soudu

„Mikulovská“ varianta R52, kterou prosazuje ŘSD, by měla přinést obchvat Mikulovu (snímek nahoře). Přes novomlýnské nádrže by pak vedla v trase současné silnice (na spodním ilustračním snímku je hráz u Dolních Věstonic, R52 by vedla po hrázi u Pasohlávek).

foto nahoře: Ondřej Žváček/Wikimedia Commons
foto dole: Daniel Baránek/Wikimedia Commons

Dominika Patrovská / dominika.patrovska@ekolist.cz

Rychlostní silnice R52 přes jižní Moravu podle Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) vyřeší problém chybějícího kvalitního dopravního spojení Brna s Vídní. Její část z Rajhradu do Pohořelic byla dokončena už v roce 1996. Osud další části silnice je však nejistý – Nejvyšší správní soud totiž právě rozhoduje o žalobě proti způsobu přijetí územního plánu, který silnici navrhoval vést kolem Mikulova. Do uzávěrky Ekolistu soud nerozhodl.

Trasa vedoucí směrem na Mikulov kopíruje historickou obchodní cestu známou jako Jantarová stezka a je součástí rozvíjejícího se evropského dopravního koridoru Gdaňsk – Varšava – Katovice – Ostrava – Brno – Vídeň, uvádí informační web ŘSD. Podle něj byla vybrána z několika variant jako nejvhodnější pro spojení jižní Moravy s Rakouskem. Vést by měla z Brna až k bývalému hraničnímu přechodu Mikulov – Drasenhofen, kde plynule naváže na právě budovanou rakouskou dálnici A5.

Právě trasa a správnost výběru té nejlepší z nabízených variant se však stala předmětem nevole několika občanských sdružení ve městech podél zamýšlené trasy silnice, stejně tak i Ekologického právního servisu. Podle deníku E15 bylo podáno několik žalob kvůli ohrožení Mlýnských vodních nádrží a oblasti Pálavy. Nespokojenost ale projevila i Evropská komise, podle které se při schvalování územního plánu postupovalo podle starého, v té době už změněného znění zákona o hodnocení vlivů na životní prostředí. „Tím se mimo jiné kraj vyhnul hodnocení variant dálničního spojení Brna s Vídní,“ říká Pavel Černý z Ekologického právního servisu. Případem se proto v současnosti zabývá Nejvyšší správní soud ČR a právě na jeho stanovisko Evropská komise vyčkává s rozhodnutím, zda sama zahájí právní kroky proti České republice. Nicméně trasu přes Mikulov stále prosazuje Jihomoravský kraj a ministerstvo dopravy.

Kudy cesta povede

Trasa rychlostní silnice R52 naváže na už vybudovaný úsek R52 z Rajhradu do Pohořelic. Podle informací ŘSD povede většinu své trasy ve stopě stávající silnice první třídy I/52 a nedojde tak k novému záběru volné krajiny. Podle Josefa Hasníka, starosty Dolních Dunajovic, bude ale celá silnice odtěžena a postavena zcela nová. „Není proto správným argumentem, že je vybraná trasa ta pravá, protože půlka silnice už přece stojí,“ dodal Hasník.

Silnice je rozdělena na tři úseky. Povede od Pohořelic k obci Ivaň, odtud přes Mušovskou nádrž Vodního díla Nové Mlýny ve směru na Pernou, pak k Mikulovu a státním hranicím s Rakouskem, kde se spojí s nově budovanou rakouskou dálnicí A5.

Vyhledávací studie z roku 2001 zkoumala pět různých tras R52 a při posuzování vlivu na životní prostředí (tzv. EIA) byly brány v úvahu tři možnosti, kudy silnici vést. „Jako klíčové důvody vedení trasy R52 ve směru na Mikulov se ukázaly nižší investiční náklady, menší dopady na životní prostředí a význam pro rozvoj dopravy a celého regionu jižní Moravy,“ řekl tiskový mluvčí Ředitelství silnic a dálnic pro oblast Brna Martin Cetl.

Uvažovalo se i nad trasou dálničního spojení Brna s Vídní využitím dálnice D2 a napojením na rakouskou dálniční síť prodloužením rychlostní silnice R55 ve směru na Poštornou. Srovnávací stu-

die, kterou v roce 2008 zpracovala společnost DHV, však ukázala, že je vedení přes Mikulov vhodnější.

Ekologický právní servis ale namítá, že namísto posuzování variant spojení v rámci územního plánu v letech 2003–2005 proběhl jen tzv. proces posouzení vlivů na životní prostředí (EIA) samotné silnice R52 Pohořelice – Mikulov (Drasenhofen). Neřešily se tedy žádné jiné varianty, jakými by mohlo být spojení přes Břeclav a další. Odpůrci stavby uplatnili v procesu EIA řadu dalších nesouhlasných připomínek. Ministerstvo životního prostředí (MŽP) vydalo přesto k záměru souhlasné stanovisko.

Proti tomuto stanovisku ovšem podalo občanské sdružení NEBOJSA z Bavoru u Mikulova správní žalobu. V ní žalobci namítají, že neposouzením dalších možných variant spojení Brno – Vídeň došlo mimo jiné k porušení evropských směrnic o ochraně zvláště chráněných druhů živočichů a jejich stanovišť, protože podle těchto směrnic je zásah do chráněných území soustavy Natura 2000 (do Natury 2000 patří střední Novomlýnská nádrž a rovněž území kolem Pálavy a Mikulova – pozn. aut.) možný uskutečnit jen tehdy, pokud neexistuje jiná, šetrnější varianta.

„V současnosti je mikulovská trasa uvedena v Územním plánu Břeclavska, nicméně všichni čekáme na rozehřešení ze strany Nejvyššího správního soudu,“ dodal starosta Dolních Dunajovic, kolem kterých by trasa na Mikulov vedla. Výsledky studie EIA jsou podle něj

nezávazné, jde spíš o jakási doporučení. „Byli bychom daleko spokojenější, kdyby se projektanti drželi alespoň těchto doporučení, ale ani to se neděje,“ uvádí Josef Hasník s tím, že je podle něj chyba, že se studie zpracovala jen lokálně a neměla přeshraniční přesah do Rakouska. „Nejvyšší správní soud má teď k silnici některé totožné připomínky, které jsme jako obec urgovali už dřív, ale nikdo na ně nebral ohled. A to i přesto, že vláda v roce 2008 nařídila v rámci schválení stavby vypořádat se se všemi připomínkami.“ Podle informací starosty se prý s dostavbou do roku 2012 nezačne.

Informační web Ředitelství silnic a dálnic ohledně R52 přináší i poznatky v otázce hladiny hluku a prašnosti. Výsledky teoretických analýz prý preferují směr na Mikulov, protože má nejnižší počet obyvatel zasažených nadlimitní hladinou hluku z dopravy, přičemž většina zasažených míst se nachází na území města Brna. V případě prašnosti je situace podobná. Díky zvýšení plynulosti dopravy prý dokonce dojde na mnoha místech ke zlepšení současné emisní a imisní situace.

Samotná obec Mikulov je s vybraným směrem silnice spokojená. „V našem městě je velmi špatná doprava, aut je příliš a R52 nám umožní obchvat kolem města,“ vysvětlil Peter Snášel z odboru dopravy Mikulova.

Návaznost na Rakušany

„Stavba rychlostní silnice začala v 70. letech, nyní chybí dostavět 33 kilometrů. Jsem srozuměn s tím, že například ohledně úseku Novomlýnských nádrží problémy s ekologickými aktivisty ještě budou. Obávám se ale, že by varianta kolem Břeclavi dost možná nepobrala objem aut, která míří na Bratislavu,“ míní tiskový mluvčí Jihomoravského kraje Roman Kluzák. „Důležitým argumentem pro trasu přes Mikulov je fakt, že Rakušané staví svou rychlostní silnici z Vídně právě tímto směrem. Byly sepsány mezistátní dohody,“ dodal.

Podle ŘSD každopádně díky využití stávajícího dopravního koridoru nedojde k záběru nové volné krajiny, tudíž ani k masivním zásahům do lesních

porostů. A v místech, kde bylo možné přece jen předpokládat střet rychlostní silnice R52 se zalesněnými územími, se ŘSD zavázalo k citlivému začlenění do krajiny, jako tomu prý bylo v případě lesů Horního luhu a při okraji vodních nádrží Nové Mlýny. Současné plány jsou takové, že by R52 měla vést přes katastrální území obcí Pohořelice, Nová Ves, Pasohlávky, Mušov, Horní Věstonice, Perná, Dolní Dunajovice, Bavorý a Mikulov.

Na rozhodnutí soudu vedle obcí čeká i Evropská komise, která ve svých stanoviscích zpochybnila zákonnost schvalování procesu. Než se celá věc vyjasní, odmítla komise spoluúčast evropských peněz na stavbě R52. Na to reagovala česká vláda prohlášením, že silnici postaví pouze z národních zdrojů. „Je možné, že se tímto krokem vyhne kabinet dalším sporům s evropskými orgány, ale je otázkou, jestli potom silnici vůbec postaví,“ říká jeden ze žalobců českých orgánů, Pavel Doucha z Ekologického právního servisu. ☒

Geocaching přírodě přátelský

Zdeňka Vítková / ekolist@ekolist.cz

Zábavě, která v sobě spojuje turistiku a sport, propadlo už mnoho lidí z celého světa. Česká republika není výjimkou, je tady ukryto už přes 14 tisíc schránek neboli „keší“. Některé jsou umístěné i v chráněných územích. Škodí, nebo prospívá geocaching ochraně přírody?

Národní přírodní památka Kamenná slunce v CHKO České středohoří. I tady je ukrytá „keška“.
foto: Lubomír Peterka / CHKO České středohoří

Princip hry je jednoduchý. Po zaregistrování na specializovaném serveru získá hledající „kešer“ přístup k databázi existujících skrýší s jejich popisem, které se posléze může vydat hledat do terénu. Užitečnou, nikoli však nezbytnou pomůckou při hledání je navigační přijímač GPS. Ostatně právě systém GPS stál podle informací české encyklopedie geocachingu u samotného zrodu hry. Konkrétně rozhodnutí vlády Spojených států už dál nelpět na uměle zaváděné chybě v systému GPS. Tímto krokem se jeho přesnost zvýšila i pro civilní uživatele z desítek metrů na metry a Dave Ulmer tak mohl 3. května 2000 ukryt první schránku na světě.

Schránky, které mají podobu různě velké krabičky obsahující zápisník pro nálezce a „poklad“, bývají většinou ukryty na místech s pozoruhodnou historií nebo přírodní zajímavostí. Vůbec první schránka na území ČR byla založena v národní přírodní rezervaci Šipka u Štramberku.

Příroda kešerům, kešeři přírodě

V současné době se ve zvláště chráněných územích v České republice nacházejí stovky schránek. Sami ochránci přírody však říkají, že drtivá většina „hledáčů“ se chová slušně a negativní dopady této aktivity jsou srovnatelné s běžnou pěší turistikou. Jedná se především o sešlap nebo mírný hluk.

„Podstatou této hry je objevování tajemství a s tím se automaticky pojí i princip skromnosti a pokory před okolním světem,“ říká Martin Kouřil ze Správy Národního parku Podyjí. „Obecně lze tedy říci, že o tuto hru se zajímají většinou lidé, kterým myšlenky ochrany přírody nejsou cizí, jsou ochotni pochopit i důvody, které tuto hru limitují, a přizpůsobit tomu své jednání.“

Vážnější problém může nastat při zakládání schránek na nevhodných místech. „Nic nelze namítat proti krabičce umístěné na už existujícím technickém zařízení, jako je sloup, zábradlí, lavička apod.,“ uvádí příklady bezproblémových míst Josef Mottl ze správy CHKO Český kras. Nepřípustné je ale zvolení takových míst, u kterých dochází k poškození památných stromů nebo skal.

Nejčastější prohřešek lidí, kteří nové schránky ve zvláště chráněných územích vytvářejí, je jejich umístění do terénu národní přírodní rezervace nebo I. zóny národního parku, kam je turistům vstup mimo vyznačené cesty zákonem zakázán. Takovým případem bylo například umístění dvou schránek v I. zóně Národního parku Podyjí několik desítek metrů od značené cesty, tu

díž v nepřístupné části parku. „Pomocí serveru www.geocaching.com jsme na tuto skutečnost upozornili autora schránky a ten neprodleně schránky umístil na veřejnosti přístupné místo. Tato komunikace proběhla neformálním způsobem, aniž bylo nutné pátrat po skutečné identitě vlastníka schránky,“ objasňuje postup, jakým správy v takových chvílích postupují, Martin Kouřil. V krajním případě je řešením kontaktování provozovatele geocachingového serveru, který problematiku schránku z databáze vyřadí.

Úplně nejlepším řešením je podle Mottla předchozí domluva ohledně vhodného umístění schránky mezi správou a zakladatelem schránky. „V případě CHKO Český kras zatím došlo ke třem takovým kontaktům, které byly prvními vlaštovkami v tomto směru. Do budoucna předpokládáme větší spolupráci. Často ani nemusí zakládající vědět, že právě v zamýšleném umístění jeho budoucí schránky může dojít k budoucímu poškození nebo zničení lokality zvláště chráněného druhu živočicha nebo rostliny,“ vysvětluje Mottl. Lidé ze správy mohou zakladateli rovněž pomoci s informacemi o dotyčném místě a jeho významu. Důležité je, aby autor schránky uvedl správné údaje o přístupu ke schránce, povolení nebo zákazu vjezdu cyklistům a táboření.

Obecně se přitom dá říct, že se i přes výše zmiňované a některé další nepřijemnosti staví většina ochránců přírody ke geocachingu a jeho vyznačům kladně. Zejména proto, že jde o šetrnou rekreační aktivitu, která zároveň může lidem předat mnoho informací o přírodě. „Příroda je nejen naše, ale i jejich,“ tvrdí Petr Maryška z CHKO Moravský kras. „Keše zakládají, aby na něco někoho upozornili, něco někomu ukázali.“

Samy správy pak často do schránek umísťují své informační materiály, které mají vztah k danému místu. „Věřím, že si je vyzvedl ten, u koho vzbudili opravdový zájem,“ dodává Jiří Lehký z CHKO Beskydy a představuje tak jednu ze situací, kdy spolu může geocaching a ochrana přírody najít společnou řeč. ☒

Kam směřují Krkonosé?

Jan Stejskal / jan.stejskal@ekolist.cz

Jan Hřebačka
foto: Kamila Antošová / Správa KRNP

Jan Hřebačka – narodil se v roce 1967 v Krkonoších. Vystudoval Lesnickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Brně. Po studiích pracoval nejprve v lesním závodě v Horním Maršově, od roku 1994 pracuje na Správě Krkonošského národního parku (KRNP). V druhé polovině 90. let absolvoval řadu stáží na amerických univerzitách. Před tím, než se ujal vedení celého parku, byl zástupcem vedoucího odboru péče o les. Podílel se mimo jiné na aktivitách nizo-zemské nadace FACE pro obnovu krkonošských lesů postižených imisemi nebo na certifikaci lesního hospodaření v Krkonoších v kvalitě FSC (Forest Stewardship Council).

Ekolist: Ředitelem parku jste se stal na začátku března 2008. Při přípravě na rozhovor jsem hledal nějakou koncepci, se kterou jste nastoupil do vedení parku, nic se mi ale nepodařilo najít. Z ministerstva životního prostředí (MŽP) mi odepsali, že koncepci, se kterou jste vyhrál výběrové řízení, mi poslat nemůžou, protože jde o interní materiál. Během vašeho řízení parku už ale došlo k ustavení expertní skupiny, která odsouhlasila rozvoj několika sjezdovek na území parku, a v novém plánu péče se objevil návrh na změnu zonace parku – to jsou docela zásadní změny. Máte tedy nějakou koncepci, jak se bude park pod vaším vedením rozvíjet, a chystáte nějaké podobně významné změny?

Jan Hřebačka: Obě věci, které jste zmínil, byly součástí materiálů, jež jsem předkládal MŽP a jež vyhodnocovala výběrová komise. Co se týká plánu péče a v souvislosti s tím i rozšíření nejcennějších zón (tedy I. a II. zóny) v národním parku, ten byl po jednání s obcemi letos v červnu schválen radou parku a jsem za to velmi rád. Jde o zcela zásadní kvalitativní změnu pro Krkonošský národní park, která tady dlouho nebyla. V současnosti máme dohodnuto s obcemi, že téměř polovina národního parku bude zahrnuta do I. a II. zóny. Podotýkám ale, že to neznamená, že bude polovina území parku bezzásahová – Krkonoše totiž mají zcela jiný potenciál v otázce bezzásahovosti než třeba Šumava, která ho má daleko vyšší s ohledem na nižší hustotu osídlení atd.

Rokytnice nad Jizerou a Paseky ovšem mají k zonaci výhrady.

Rokytnice má jediný problém, a tím je vrchol Lysé hory, kde do I. zóny vede lanovka. *(Rokytnice požaduje její provoz i v letním období, správa parku to kvůli okolní cenné přírodě zatím odmítá – pozn. aut.)* V současné době o tom jedná pracovní skupina, která dohaduje určitou variantu řešení. Ale nezlobte se, detaily nemůžu říct do médií, protože jednání nechci shodit dřív, než přijdeme s představou, která bude pro město Rokytnice a pro skiareál přijatelná.

Je ve hře varianta, že by tam I. zóna nebyla?

Není. Současná situace nám však umožňuje dohodnout smysluplný režim v této lokalitě. Ale opravdu nechci být detailnější, protože nechci, aby se to obec dozvěděla od někoho jiného dřív než od nás. Jinak musím říct, že s Rokytnicí a vlastně se všemi 29 obcemi na území parku máme velmi korektní vztahy.

Ale jak říkáte, obce měly výhrady a jejich naprostou většinu jsme do plánu péče i do změn zonace zapracovali. Kromě Lysé hory je v otázce zonace ještě drobný problém v Pasekách nad Jizerou, které nesouhlasily se zařazením lesů v okolí Pasek do II. zóny parku. Udělaly to z ryze pragmatických a taktických důvodů, o čemž nás zcela na rovinu informovaly – bojí se, že třeba za deset let se náhled na II. zónu změní a obec by kvůli tomu mohla mít problémy. Ten les ovšem vůbec neleží v rozvojovém území obce, nejde v něm o bezzásahovost, navíc v II. zóně je umožněno ponechat stávající síť turistických cest, případně ji po schválení ochranou přírody vhodně doplňovat, je v ní možný provoz lyžařských tratí, je v ní možný i volný pohyb mimo cesty, protože v rámci nového návštěvního řádu umožníme pohyb mimo cesty i v celé II. zóně parku. My jen z hlediska koncepčního vedení parku chceme, aby patřil do II. zóny, protože je opravdu pěkný a svou kvalitou na to má, navíc patří státu. Já sice obavy Pasek můžu chápat, ovšem při současném stavu legislativy týkající se ochrany přírody nemají opodstatnění.

Ale i kdyby les okolo Pasek zůstal dál ve III. zóně, nešlo by o nic zásadního. Pro nás je zásadní, že jsme dohodli bezprecedentní rozšíření I. zóny na území současné I. a II. zóny, tedy na téměř 8000 hektarů, a další rozšíření II. zóny na úkor současné III. zóny o téměř 10 000 hektarů. To je pro nás zásadní, protože tím se vymezuje prostor, kde už nebudou umožněny „tvrdé“ rozvojové aktivity.

Obraz ochrany přírody v očích části veřejnosti zhoršuje skutečnost, že se v I. zóně nemůže volně chodit terénem. Nemáte pocit, že faktickým rozšířením I. zóny se lidé

Lanovka ve Špindlerově Mlýně, která by vedla přibližně do poloviny současných sjezdovek na Medvědině, představuje největší zásah do lesů, s nímž správa parku pod vedením Jana Hřebačky předběžně souhlasila (sjezdovky jsou na snímku vpravo, lanovka by procházela lesním komplexem, jenž je na snímku vlevo od nich). foto: Jan Stejskal/Ekolist

budou na správu KRNAPu dívat jako na ty, kteří jenom zakazují někam chodit?

S tímhle během projednávání nebyl jediný problém, navíc v rozšířeně I. zóně zůstane přibližně stejný režim, jaký tam byl dosud, protože v současné době se i v II. zóně nesmí chodit mimo cesty a I. zónu rozšiřujeme v podstatě na území současné II. zóny. Ale jak říkám, nejen obce, ale i další veřejnost, jako je třeba horská služba, provozovatelé nejrůznějších areálů atd., s rozšířením neměli zásadní problém.

Když se mě někdo ptá na rozdíl mezi Šumavou a Krkonošemi, tak vždycky zdůrazňuji, že pro Krkonoše je zcela zásadní, abychom to poměrně malé jádrové území parku udrželi bez výraznějších dopadů na přírodu. Nejcennější partie Krkonoš jsou totiž z velké části tvořeny arkto-alpínskou tundrou a navazujícími klečovými lesy nebo zakrslými smrččinami – a to jsou všechno ekosystémy, které jsou velmi snadno zranitelné. Případná regenerace škod, které by v nich mohly vzniknout, by v porovnání s klasickou horskou smrččinou byla mnohem složitější, v Krkonoších je prostě ohrožení daleko větší.

To je hlavní důvod, proč nepovolit volný pohyb lidí v I. zóně?

Ano. To opravdu nejde. Představte si, že by si třeba v tepkých dnech spousta lidí na pláně okolo Luční boudy přinesla deku, začala tam polehávat a slunit se – jenomže tam roste spousta zvláště chráněných druhů rostlin, které nežijí nikde jinde. Došlo by tam k obrovskému rozšíření erozních možností – ono se to nezdá, ale na planině nad hranicí lesa se každá vyšlapaná stezička hojí strašně dlouho. Modrým dolem třeba vedla cesta směrem k tzv. mapě republiky (*mapa republiky je místo na svahu Studniční hory, kde v Krkonoších zůstává nejdéle sníh – pozn. aut.*), která byla uzavřena před třiceti lety. Jízva po cestě je tam ale jasně znatelná dodnes. Tady regenerace prostředí probíhá opravdu velmi, velmi pomalu.

Důležitá ve srovnání třeba se Šumavou je i hustota cest. Krkonoše jsou zejména v I. zóně protkány cestami velmi hustě, navíc každoročně pracujeme na tom, abychom je zkvalitňovali. Tady opravdu není snaha uzavírat území před lidmi. Ovšem místa, která v současné době působí jako klidová zóna pro zvěř, pro tokajícího tetřívka nebo pro mláďata slavia modráčka tundrového, musíme podržet.

Expertní komise správy parku, která posuzovala rozvoj sjezdového lyžování v Krkonoších, připustila vznik několika záměrů, kvůli nimž se bude kácet les v národním parku. Je tam zábor lesa ve Špindlerově Mlýně směrem na Medvědín, další je na Černé hoře, další u Velké Úpy ...

... ještě jste zapomněl na propojení Harrachova a Rokytnice. Ano, tohle je součástí odsouhlaseného plánu péče. Provozovatelé areálů se s tím ale nesmířují úplně lehce.

Nemáte pocit, že kácení lesa kvůli sjezdovkám nebo lanovkám ve Špindlerově Mlýně, na Černé hoře, ve Velké Úpě a u Harrachova jde proti poslání národního parku, jehož cílem je pečovat o zachovalé přírodní prostředí?

Může se to tak zdát, ale já si to nemyslím. Tyto čtyři zmíněné návrhy (plus je tam ještě sjezdovka v Černém Dole, kde ale dojde k jen velmi malému odlesnění) nepředstavují zásadní průlom do koncepce parku. My naopak chceme, aby veřejnost pochopila, že odstupňování zonace je základní charakteristikou ochrany přírody. To se nám snad podařilo vysvětlit. Nejcennější zóny jsme dokázali rozšířit a stejně jsme dokázali i v některých méně cenných lokalitách najít bolest-

Foto: Jan Stejskal/Ekolist

ný konsensus. Bez umožnění rozvoje regionu by nebylo možné dohodu uzavřít. Zmíněné návrhy jsou navíc maximem, jaké jsme schopni v otázce sjezdového lyžování nabídnout. Jinak bychom popírali samotnou existenci národního parku a u toho už já bych být nechtěl.

Na začátku studie expertní komise se říká, že by všechny nové záměry pro sjezdové lyžování měly zůstat stranou III. zóny, ale ty, o kterých mluvíme, jdou právě do III. zóny.

Ano, my jako národní park říkáme, že všechny „tvrdé“ rozvojové aktivity by se měly odehrávat mimo území národního parku. Ale ve zmíněných případech jde o návrhy, které souvisejí s dalšími vlivy na ochranu přírody – zejména s dopravou. Propojení Harrachova a Rokytnice má velký význam, protože díky němu nebudou lidé pendlovat z Harrachova do Rokytnice podél Jizery – a to má výrazný dopad na ochranu přírody. Špindlerův Mlýn je něco podobného – doprava se zastaví na začátku Špindlerova Mlýna, odkud dojde k jakémusi přemostění jak na Medvědín, tak směrem ke Svatému Petru, čímž se v celé oblasti Špindlerova Mlýna sníží provoz. Černá hora je to samé – propojení mezi Černým Dolem a Černou horou jsme odmítli kvůli příliš velkému zásahu do lesních porostů, ale umožnili jsme, aby se lanovkou se stávajícím areálem propojila lokalita Hoffmanových bud. Návrh u Pece pod Sněžkou je něco podobného jako v případě Špindlerova Mlýna. Velká záchytná parkoviště, která jsou dnes v centru Pece, což je zcela nesmyslné, by měla být už v Úpě – pod to se každý člověk, který se zabývá územním plánováním a následně i ochranou přírody, musí podepsat.

Vycházíte v novém plánu péče víc vstříc „měkké“ turistice?

Určitě. Celý plán péče je v otázce turistiky koncipován tak, že bychom chtěli podnikání v turistice „překlopit“ na stranu tzv. měkké turistiky. Mluvíme v něm o běžeckém lyžování, o cykloturistice, o běžné turistice, ale třeba i o geocachingu, lanových centrech atd. Základním postojem ochrany přírody vůči turistice je snaha nabídnout tyto aktivity v nižších partiích Krkonoš. V těch vyšších by se měla odehrávat pokud možno jen klasická turistika. Dole toho ostatně vzniká dost, třeba bikeparky nebo rozhledny – poslední příklad je z Pece pod Sněžkou, kde vznikla rozhledna. To jsou činnosti, které na přírodu nemají velký dopad, zároveň ale regionu poskytují možnosti pro rozvoj.

Foto: Jan Stejskal/Ekolist

Správa před rokem a půl povolila jezdit na kole i na Luční a Labskou boudu v I. zóně. Na třetí boudu v I. zóně, Voseckou, ale ne. V čem je problém?

K téhle diskusi se na správě parku dostaneme velmi brzy a doufám, že tam bude nastolen stejný režim jako u zbylých dvou bud. Musím říct, že jsem od veřejnosti očekával, že nás v otevření těchto cest pro cyklisty podpoří, což se opravdu stalo. Na druhou stranu jsem ale očekával, že dodržování pravidel ze strany veřejnosti bude důslednější.

Jak velká míra nedodržování pravidel by mohla vést k tomu, že cyklistům cestu na Luční nebo Labskou boudu zase zakážete? Třeba na Labské boudě směrem k prameni Labe cyklisté porušovali pravidla velmi často...

To je pravda. Tady si ale bohužel musíme nasypat popel na vlastní hlavu, protože tam jsme v podstatě udělali chybu my – lidé tam totiž mohli porušovat pravidla i nevědomky vlivem nedokonalého značení. Proto jsme letos na cestu k prameni Labe od rozcestí U Čtyřech pánů a na druhou stranu k Růženčině zahrádce instalovali zařízení, která by měla zabránit tomu, aby těch 99% slušných lidí v populaci (jedince, kteří budou porušovat jakýkoli zákaz, bohužel vyloučit nedokážeme) nemělo problém zjistit, kam se může a kam ne. Data z těchto lokalit i moje vlastní zkušenost potvrzují, že zejména v oblasti Labské boudy už nedochází k velkým problémům. Pokud by ale veřejnost situaci nerespektovala a docházelo by k masivnímu porušování pravidel, což bedlivě sledujeme, tak nebudu váhat ani minutu a kola tam zase nebudou smět. Ale teď s tím nejsou větší problémy.

Park nedávno získal certifikát Forest Stewardship Council (FSC) za šetrné hospodaření v lesích. Tento certifikát je ale určen pro hospodářské lesy. Nechci shazovat úsilí, které vedlo k jeho zisku, nemá ale národní park směřovat k něčemu jinému, než je šetrné, ale přece jen hospodaření v lesích?

Říkáte to správně. My jsme tohle vysvětlovali i centrále FSC. My ale chceme certifikátem ukázat, že v oblastech, kde předpokládáme trvalou péči o lesní porosty, je možné hospodařit tak, že to nevede k újmě na přírodě. Popravdě řečeno, my několikanásobně překračujeme standard pro udělení certifikátu. Mě ale strašně mrzí, že v naší republice tak málo hospodářů přechází na hospodaření podle zásad FSC, takže jsme to brali i jako službu této věci, chtěli jsme pomoci ten-

to certifikát zvýraznit. Vždyť to je naše poslání. My přece nemáme působit jen na svěřeném území, ale svým příkladem musíme působit i v jiných oblastech. Proto jsme se například rozhodli, že nekoupíme jediné auto, které by nemělo alternativní pohon a nesnižovalo emise. Podobně jsme zapojeni do projektu Green-Light, díky němuž se v našich zařízeních svítí šetrně, atd.

Podařilo se vám něco udělat s urbanizací krajiny, kterou jste při nástupu do funkce označil za velký problém Krkonoš?

Myslím, že ano, trochu mi s tím pomohla ekonomická krize. Odborníci ze správy zhodnotili celé území a oblasti se sníženou přírodní a krajinářskou hodnotou jsme oddělili od zón bez zástavby a od zón, které jsou charakterizované rozptýlenou zástavbou. U zón bez zástavby trváme na tom, že se v nich stavět nebude. V případě zón, kde je rozptýlená zástavba, budeme důsledně trvat na tom, aby objem staveb, které by tam mohly vznikat na základě schválených územních plánů, nepřekračoval míru, která byla pro Krkonoše typická. Bohužel se to už několikrát stalo, tím nejhorším příkladem je areál na Horních Mísečkách, s tím já ale bohužel už nic nenadělám.

V případě silně urbanizovaných celků jsme pak obcím řekli, že v nich se musejí starat samy. Samozřejmě máme určité kompetence a vždycky si necháme prověřit záměry například z hlediska Natury 2000, z hlediska krajinného rázu apod., hlavní odpovědnost za to, jak budou vypadat centra a urbanizovaná sídla, musejí ale převzít samotné obce.

Pokud ale někde, jako třeba v Harrachově, vznikne obrovské množství apartmánových bytů, je v nich pak ubytováno velké množství lidí, kteří už můžou mít vliv i na ochranu přírody v parku.

Ano, kumulativní vliv to má, ale zase tady jsou dvě strany. Má to být národní park, který má obcím říkat, aby brzdily? Podle mě si musí obec sama rozhodnout, jestli si nechá zastavět své území záplavou apartmánových domů jako třeba v Harrachově, anebo bude chtít postupovat jinak a bude se třeba snažit, aby v ní měli lidé malé penziony a v nich trvalou práci.

Další věc je, že dnes jsou turisté autem z Prahy třeba v Harrachově dejme tomu za dvě hodiny. Co pak má z hlediska ochrany přírody za význam, kolik je v Harrachově apartmánových bytů, když za pěkného počasí přijede do Harrachova dalších 30 tisíc lidí autem? To je pouze otázka pohledu na věc. My se nechceme s někým dohadovat, zda vikýř v obci, kde jsou paneláky, má být takový, nebo makový. My se samozřejmě snažíme sledovat trendy v návštěvnosti a na základě přesných čísel možná někdy dojde k regulacím. Ale to všechno musíme projednat s regionem, to si nemůžeme jen tak sami rozhodnout. Často se argumentuje tím, že problém s návštěvností souvisí s apartmánovými domy. To ale není pravda. Nedávná čísla hovořila o nějakých 8–10 milionech návštěvníků, kteří ročně přijeli do Krkonoš. V současné době, poté co vyrostlo ještě víc apartmánů, ale lidí přijíždí méně, takže nejde o spojitě nádoby. Problém s apartmánovými domy je v něčem jiném. Ony totiž likvidují sociální infrastrukturu obcí a způsobují vylidněnost horských center – a to nám vadí, protože naším úkolem je mimo jiné taky udržet v horách život.

Tohle se ale týká nejen Krkonoš nebo Šumavy, apartmánovými byty je zaplevelené i Španělsko, Itálie, Kanárské ostrovy atd. Taková byla doba, která už, doufám, skončila. I když samozřejmě nechci jásat nad tím, že je krize. ☒

Psi prý pocházejí z Číny...

Švédští a čínští vědci zjistili, že psi pocházejí z Číny. Poprvé na světě je člověk začal chovat před 16 000 lety jižně od řeky Jang-c'-ťiang. Podle agentury DPA to zveřejnila švédská královská výzkumná rada. Badatelé na to, kde a kdy se lidem podařilo z ochočených vlků získat první psi plemeno, přišli díky genetickým metodám. Na snímku je šarpej, z Číny pocházející plemeno, které patří mezi vůbec nejstarší známé na světě.

foto: Beverlytaz / Wikimedia Commons

Srpen

27. 8.

Pro ozónovou vrstvu Země je prý v současnosti nejnebezpečnější oxid dusný, neboli rajský plyn. Ten bude tuto část stratosféry, která chrání planetu před ultrafialovým zářením, nejlíc ohrožovat i v průběhu celého 21. století. Podle agentury Reuters to vyplývá ze studie amerických vědců publikované v časopise Science.

Září

1. 9.

Obchodní řetězec Ahold přestal ve svých 56 hypermarketech Albert dávat k nákupům zdarma igelitové tašky. Zákazníci za ně budou muset nově zaplatit jednu korunu.

3. 9.

Stráše na Rokycansku postaví kotelnu na bio-masu za 150 milionů korun. Chtějí tak nahradit současné tři nové plynové kotelny, z nichž je teplo pro občany drahé a do čtyř let by mohlo vystoupat na neúnosnou úroveň. ČTK to řekl starosta Jiří Hahner.

Mladoboleslavská automobilka Škoda Auto zavádí na český trh Octavii s pohonem na **zkapalněný ropný plyn (LPG)**. Vůz je k dispozici jako liftback i combi. Auta jsou asi o 35 000 dražší než auta s klasickým benzinovým motorem, řekl ČTK mluvčí firmy Evžen Krauskopf.

Účastníci **třetí Světové konference o klimatu** přijali v Ženevě deklaraci, která má umožnit, aby i obyvatelé nejchudších zemí měli stejný přístup k informacím o klimatu jako lidé v zemích bohatých. Jde mimo jiné o včasné varování před nebezpečnými jevy typu cunami a hurikánů či o informovanost rolníků v odlehlých afrických regionech o očekávaných záplavách a vlnách sucha.

4. 9.

Obyvatelé Chotíkova na Plzeňsku v referendu podpořili stavbu spalovny komunálního odpadu, kterou zde chce vybudovat **Plzeňská teplárenská**. Platných hlasů v referendu bylo 603, z nich 312 bylo pro spalovnu. Obec tedy nebude dělat teplárně obstrukce při přípravě dokumentace.

7. 9.

Architekti, stavitelé, výrobci **vzduchotechniky, poradenské firmy a další aktéři z realitního trhu a stavebnictví spojili síly a vytvořili Českou radu pro šetrné budovy, uvedla ČTK.** „Hlavním posláním naší organizace bude podněcování trhu, vzdělávání a legislativních změn, aby se v České republice co nejdříve vytvořilo vhodné prostředí pro kvalitní stavby úspěšné na trhu i šetrné k životnímu prostředí,“ stojí na internetových stránkách sdružení.

9. 9.

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) udělila sedmimilionovou pokutu firmě Zevo za nezákonný provoz bioplynové stanice Velký Karlov na Znojemsku. Sankce je nejvyšší možná. Rozhodnutí potvrdilo koncem srpna i ministerstvo životního prostředí, a je tedy pravomocné. ČIŽP udělila v minulosti firmě už tři pokuty v celkové výši 7,3 milionu korun.

Nokia je jednička v šetrném přístupu při výrobě svého elektronického zboží. Těsně ji dohání společnost Samsung a Sony Ericsson. Firma Nintendo zůstává dlouhodobě na posledním místě. Vyplývá to z žebříčku, který zveřejnila organizace Greenpeace.

Dopravní podnik měst Chomutova a Jirkova odmítl poskytnout reklamní prostory pro plakáty nabádající politiky ke zrušení dobývacího prostoru pod Horním Jiřetinem na Mostecku. Dopravní podnik patří oběma severočeským městům, jejichž zástupci jsou členy představenstva firmy. Podnik odmítl umístit rovněž plakáty požadující vyšší účinnost modernizované elektrárny Pruněšov společnosti ČEZ.

Primáty budou moci prodávat pouze veterinárně schválená zařízení. Sněmovna totiž schválila novelu o obchodování s ohroženými druhy ve znění, do jakého navrhl upravit normu Senát. Na popud horní komory se tak posunulo datum účinnosti na leden příštího roku.

10. 9.

Francie bude od roku 2010 vymáhat novou ekologickou daň za používání energií, které

Americký prezident Barack Obama 17. září telefonicky oznámil českému premiérovi Janu Fischerovi, že USA ustupují od záměru vybudovat v Brdech radar americké protiraketové obrany. Biologové, kteří brdskou přírodu dobře znají, upozorňovali, že případná výstavba radaru na ní bude mít vážné dopady. Ministerstvo životního prostředí pod vedením Martina Bursíka (SZ) tomu však oponovalo a sám tehdejší předseda zelených prohlásil, že radar bude prosazovat. Většina české veřejnosti i zelených ovšem byla proti jeho výstavbě. Radar prosazovali především ODS, lidovci a vedení zelených, proti byli ČSSD a komunisté. Na snímku je akce Greenpeace, který proti radaru dlouhodobě protestoval.

foto: Greenpeace

zatěžují životní prostředí, tedy především z ropy, plynu a uhlí. Dosahovat by měla 17 eur za tunu kyslíčniku uhlíčitého vypouštěného do ovzduší domácnostmi i podniky. Pokrýt by tak měla 70 % emisí tohoto plynu ve Francii.

13. 9.

V Kladně se v posledních letech zvyšuje koncentrace arzenu v prachu. Podle primátora Dana Jiráнка (ODS) to odhalil rozsáhlý monitoring, který se provádí kvůli starým ekologickým zátěžím. Město i kraj nyní zjišťují, proč tomu tak je.

14. 9.

Čína vyčísila celkové náklady na vodní dílo Tři soutěsky na řece Jang-c'-ťiang na 37,23 miliardy dolarů (asi 651,7 miliardy Kč). Uvedla to agentura Nová Čína; údaj představuje víc než čtyřnásobek původního odhadu z roku 1992. Kvůli rozsáhlé stavbě stát přestěhoval 1,3 milionu lidí.

15. 9.

Evropské automobilky za loňský rok výrazně snížily emise oxidu uhličitého u nově vyrobených vozů. Mladoboleslavská automobilka Škoda sice není ve statistice uvedena, ale skupina Volkswagen, kam český výrobce patří, je zařazena mezi firmy, které snížily emise nejméně. Uvedla to bruselská nevládní organizace Transport & Environment.

Auta na elektrický nebo hybridní pohon, která lze v garáži nebo kdekoliv jinde připojit do běžné zásuvky, se vedle snižování emisí CO₂ spalovacích motorů stala jedním z hlavních

Radar nebude...

témat letošního mezinárodního autosalonu ve Frankfurtu.

16. 9.

Rada Královéhradeckého kraje pozastavila přesun až pěti velmi vzácných nosorožců bílých severní formy ze Zoologické zahrady ve Dvoře Králové nad Labem do rezervace v Keni. Krajský radní pro zemědělství a životní prostředí Jan Tippner (ČSSD) k tomu řekl, že neví, kdy by se mohlo o přesunu znovu jednat.

17. 9.

Maďarsko se s Chorvatskem dohodlo na vytvoření společné přeshraniční přírodní rezervace, která na ploše 630 000 hektarů zahrne luční oblasti kolem řek Dunaje, Drávy a Mury, napsala agentura DPA. Půjde o největší chráněnou říční oblast v Evropě.

22. 9.

Pokus o záchranu tuňáka obecného před vyhynutím se setkal s neúspěchem. EU kvůli zápornému postoji Maltý, Kypru, Španělska, Itálie, Francie a Portugalska prozatím upustila od omezení komerčního rybolovu tohoto druhu, napsal Independent.

Dopadům změny klimatu neunikne žádná země, prohlásil na klimatickém summitu OSN americký prezident Barack Obama. Průmyslové země se proto podle něj musejí zavázat k silným opatřením, aby nepříznivý stav změnily. Vzápětí Čína, která patří k velkým znečišťovatelům ovzduší, slíbila výrazně snížit emise skleníkových plynů. Vrcholná schůz-

ka předcházela prosincovému jednání v Kodani, kde by země z celého světa měly uzavřít dohodu o snižování emisí. Pokrok v jednání byl ale podle generálního tajemníka OSN Pan Ki-muna velmi malý.

23. 9.

Továrna na výrobu nábytku se spalovnou, která vzniká v areálu bývalého dolu Petr Bezruč ve Slezské Ostravě a proti které protestovali obyvatelé i vedení městského obvodu, nakonec fungovat nebude. Ostravští zastupitelé v této oblasti odsouhlasili změnu územního plánu z lehkého průmyslu na jadrové území, a výrobná nábytku tak v místě být nemůže. Majitel firmy, která továrnu začala stavět, ČTK řekl, že se obrátí na soud.

24. 9.

Prezident Václav Klaus podepsal novelu zákona o ochraně přírody, díky níž se zpřísní pravidla kácení alejí. Podle nové úpravy se o kácení stromořadí bude rozhodovat ve správním řízení. Dosud správa silnic pouze oznamovala záměr vykácet stromy, a pokud se obec do 15 dnů nevysslovila, znamenalo to souhlas.

(ětk, domi, hch, jst, mm, tasr)

Macocha: důl na peníze pro cizí

Lukáš Kala/lkalik@email.cz

Skoro každý občan České republiky ví, co je to Macocha. Hodně lidí taky zná legendu o malém chlapci, kterého jeho nevlastní matka svrhla do této propasti. Málokdo však tuší, s jakou obcí je Macocha spojena. Jedná se o malou vísku Vilémovice, která se nijak výrazně neliší od ostatních obcí Dražanské vrchoviny. Se svým počtem 280 obyvatel se dostane jen do těch nejpodrobnějších map. Přitom po pozemcích obce chodí ročně statisíce lidí. Vilémovice dokonce vlastní dno a okolí Macochy – přesto z toho kromě starostí vůbec nic nemají. Jak je to možné?

Obec sama netouží po přílišné publicitě, které se jí v souvislosti s propastí dostává. Pozornost médií totiž nepřitahují ani tak přírodní krásy tohoto jedinečného místa jako dlouholetý spor o vybírání poplatků za „podívání“ do hlubin Macochy. Po roce 1989 získala obec zpět do svého vlastnictví dno a okolí propasti. Na popud místních pamětníků začala s vybíráním poplatků od návštěvníků Horního můstku a získala tak část finančních prostředků na plynofikaci obce. Za první republiky se podobným způsobem Vilémovice dostaly k penězům na stavbu vodovodu.

Tenkrát se však nevybíralo jen za podívání seshora dolů, ale i ve směru opačném. Od roku 1921 pronajímala obec dno propasti knížeti Salmovi a jeho Krasové společnosti. Dnes se prohlídková trasa záměrně dnu propasti vyhýbá. Za tímto účelem byl dokonce vyražen speciální tunel. Samotný Horní můstek nechal před 127 lety postavit Österreichische Touristenklub (tedy Klub rakouských turistů), který však o můstek přišel na základě tzv. Benešových dekretů. S tímto klubem uzavřela obec smlouvu v roce

1927. Tehdy šly dvě třetiny tržby z Horního můstku do obecní kasy. V dobách komunismu se o můstek starala Správa jeskyní Moravského krasu a dodnes ho vede ve svém inventáři. Vlastníkem pozemku je však obec Vilémovice, která si jej stále nárokuje.

Honba za senzací

Média o naší obci referují jako o hamižné vesnici, která se snaží z nebohých turistů sedřít kůži. Některá, jako deník Blesk z 22. dubna 2008, přímo křičí „Nehoráznost!“, jiná to samé píšou mezi řádky. Málokdy se však v honbě za senzací ptají, proč vlastně obec na svém pozemku vybírá vstupné.

Možná ve shodě s tvrzením Leony Paroulkové, uveřejněném v Deníku 18. dubna 2008, jde v první řadě o peníze. Na katastru obce se nachází velice lákavá turistická atrakce, ze které však obec kromě starostí vůbec nic nemá. Jak je to možné? Na katastru obce sice leží velkokapacitní parkoviště, turistická útulna, a dokonce i horní stanice lanovky. Pro obec však nepředsta-

vují zdroj příjmů. Parkoviště provozuje Správa jeskyní ČR se sídlem v Průhonících u Prahy. Je to příspěvková organizace státu, takže je osvobozena od daní. Zaměstnanci, ač většinou místní, ze svých mezd do obecní kasy taky nic neodvedou. Pracují totiž jakoby v Praze. Podobně je to i s útulnou a lanovkou, které provozuje Společnost pro Moravský kras (SMK) se sídlem v Blansku. Do obecní pokladny se tak dostane jen pár drobných z výběru daně z nemovitostí.

Na co ale obec potřebuje peníze? Kromě svých vlastních projektů nesouvisejících s turistickým ruchem především na údržbu a správu okolí propasti. Statisíce turistů kromě finančních prostředků přiváží i poměrně hodně odpadků, které ne vždy odloží tam, kam patří. Obec má pak extra náklady z jejich úklidem. Okolí propasti si vyžaduje i další investice, na které obec nemá peníze. Před lety byl z obecního rozpočtu postaven chodíček k Dolnímu můstku. Kromě toho by bylo potřeba rekonstruovat Horní můstek. I kdyby však Vilémovice na potřebné opravy sehnaly peníze, investici by nemohly provést kvůli nevyjasněným majetkovým vztahům.

V současnosti na Macoše výrazně vydělávají pouze dva subjekty. Jedná se o Správu jeskyní ČR a SMK. Oba dva vybírání na můstku prý poškozují, protože podle jejich slov odrazuje turisty a dělá špatné jméno Moravskému krasu. V minulosti se nárokům obce pokusily vyjít vstříc. V roce 2003 ztrátu obci kompenzovala SMK, která si nepřála, aby obec nadále „za podívání“ vybírala, a proto si pozemky okolo Macochy od obce pronajala. Následující rok pronajala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK; v roce 2004 patřila dnes samostatná Správa jeskyní ČR pod Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR – pozn. red.) obci parkoviště za 185 tisíc Kč. Obec dokázala na provozu parkoviště dostatečně vydělat a chtěla v té-

to činnosti pokračovat. Po změnách na ministerstvu životního prostředí ovšem přestalo být vedení agentury tomuto řešení nakloněno a smlouvu obci neprodloužilo. Následující roky neměla obec z Macochy žádné příjmy. Vybírání na můstku se nepodařilo znovu obnovit.

Ztráta v rozpočtu byla citelně znát, a to zejména v období stavby kanalizace, kdy se obec zadlužila. Na investice do Macochy už nebyly peníze. Vilémovice potřebují získat z propasti minimálně sto tisíc korun ročně. Je to jen zlomek toho, co turisté v Moravském krasu utratí. Vilémovicím by však stačil. Obec se snažila najít nějaké řešení. Dokonce byla ochotna vzdát se vlastnictví lukrativní propasti a vyměnit tento pozemek za zhruba stejně velké parkoviště. Území parkoviště figuruje v katastrálních mapách jako ostatní plocha. Byla by to tedy výměna zeleň za „zeleň“. Parkoviště je podle všeho černá stavba, ale Správa jeskyní ČR není povinna obci dokázat opak.

Jednání se Správou jeskyní ČR selhávají na neochotě jejich úředníků, kteří se schovávají za zákony nedovolující jim přistoupit na návrhy předkládané obcí. Pronájem propasti by prý nesouvisel s provozem jeskyní. Provozu parkoviště se prý Správa jeskyní ČR zase nemůže vzdát, protože je povinována realizovat co největší zisk.

Obec byla proto nucena udělat to, co udělaly i jiné obce např. v Českém ráji, Adršpašsko-teplických skalách nebo v Českém Švýcarsku – pronajala pozemek soukromníkovi. Peníze začal vybírat v dubnu 2008 pan Jiří Tichopád. Cena se oproti dobám, kdy vybírala obec, zečtyřnásobila a návštěvníci si za svých 20 Kč neodnesou ani pohled či tištěnou pověst, které dřív bývaly v ceně.

SMK a Správa jeskyní ČR se proti tomuto řešení rychle ohradily. Konkurenci na písečku, který si tak dobře zabydlely, nemohly potřebovat. Jezdí snad turisté na Macochu kvůli vláčku či lanovce, nebo kvůli propasti samotné? Co si odpustí spíš, když budou mít hluboko do kapsy? Rozzlobení „jeskyňáři“ se obrátili na brněnský krajský úřad, který jim dal za pravdu a vybírání vstupného označil za nelegální. Prostor před Horním můstkem je prý přístupová komunikace, na které se ze zákona nesmí vybírat vstupné.

Obecní úřad a Jiří Tichopád jsou přesvědčeni, že zákon neporušili. Podle radnice ve Vilémovicích není pozemek účelovou komunikací. Totéž tvrdí i Jiří Tichopád: „Podle zákona účelová komunikace slouží pro spojení s nemovitostí a pro potřeby vlastníků. Těmi turisté ne-

jsou.“ Každopádně pan Tichopád s vybíráním dočasně přestal a platí obci nájem za pozemek, ze kterého nemá žádný zisk. Stěží si lze ale představit, že by si na těchto pozemcích mohl postavit třeba jen stánek se suvenýry, kterých je jinak kolem spousta, když Správa CHKO Moravský kras napadla i umístění informačního panelu o obci.

Současné nastavení správy CHKO tak hraje v neprospěch malých obcí. Dochází k odlivu peněz z regionu a správa chráněné oblasti neprospívá ani jeho dalšímu rozvoji. Centrální řízení z Prahy zabraňuje uzavřít dohody mezi jednotlivými subjekty působícími v regionu, ačkoli ty lépe znají místní podmínky. Bylo by proto jednoznačně přínosné, kdyby se změnila legislativa tak, aby peníze, které se v místě vydělají, z místa neodtékaly. Zatím to vypadá, že je Macocha jen jakýsi důl na peníze, ze kterého má užitek kdekdo, jen ne ti, kterým ve skutečnosti patří. ☒

Autor je občanem Vilémovic u Macochy.

Macocha
foto: Lukáš Kala

Balada z hadrů

Dominika Patrovská, mmo/
dominika.patrovska@ekolist.cz

Někteří lidé organizují setkání, kde si účastníci stylem „hrabárny“ mění obnošené oblečení. Setkání začala nejprve formou dívčích dýchánek, na něž si slečny přinesly své oblečení, ze kterého buď vyrostly nebo ho už nechtěly nosit, a vyměňovaly si ho s kamarádkami. Když přehlédneme fakt, že je to jistý druh zábavy, mají tyto sešlosti i environmentální dopad. Akce snižují zátěž životního prostředí tím, že se použité věci nevyhodí, ale využívají dál.

Institucí, které mají v náplni znovupoužití už použitého zboží, je mnoho druhů. Jde o nejrůznější bazary, autobazary, vetešnictví, bleší trhy, secondhandy, antikvariáty. Spojuje je to, že nabízejí použité, ale stále funkční věci namísto zakoupení zcela nových. O těchto organizacích ale teď řeč nebude. Zaměříme se pouze na výměnu věcí, kde zisk není to hlavní.

Podle internetových stránek www.swishing.org, které dělají reklamu podobným akcím s výměnou oblečení,

musejí návštěvníci večírku přinést minimálně jeden kousek oděvu a nikdo se nesmí vrhnout na shromážděné oblečení, dokud nebude přehrabování oficiálně zahájeno.

„Lidé stále rádi nakupují, rádi vypaďají atraktivně,“ říká Ashley Doweová z londýnské firmy Futerra, provozující výše zmíněnou webovou stránku. Doweová tvrdí, že před zhruba dvěma lety anglický termín „swishing“ pro tuto formu zábavy vymyslela. „Hodně lidí zjistilo, že jde o příjemnou formu výprodeje, při

němž se dají ušetřit peníze a přitom získat báječné věci,“ dodává.

Svou vlastní „Baladu z hadrů“ uspořádala v Čechách i Veronika Endrštová s kolegy z neziskové organizace INEX-SDA, která organizuje nejrůznější dobrovolnické aktivity. Jejich první akce prý proběhla loni v listopadu, druhá letos na jaře a obě měly úspěch. „Hlavní myšlenka je dát nový život věcem, které u jiných už dožívají, vyhnout se zbytečnému vyhazování a nakupování,“ říká Veronika Endršová. „Výměna oblečení

ale není mezi našimi hlavními činnostmi. Sice jsme akci pořádaly pod hlavičkou INEX-SDA, ale nakonec se sešli jen naši zaměstnanci a dobrovolníci,“ vypráví Endrštová. Podmínkou účasti bylo nabízet čisté a nositelné oblečení.

Změnit svět darem

Znovupoužitím už užitého oblečení, sportovního náčiní, nábytku a předmětů z domácnosti se zabývá rovněž nezisková organizace The Freecycle Network se sídlem v americké Arizoně. Základní myšlenka je jednoduchá: věc, kterou vy už nechcete, se může někomu ještě hodit. Pokud se prostřednictvím sítě někdo takový najde, tak mu ji prostě dáte.

Na serveru www.freecycle.org, který má v současnosti přes sedm milionů registrovaných členů, se předávají věci v rámci lokálních skupin. Podle údajů organizace se za jediný den dostane k novým majitelům kolem 500 tun zboží. Stránky slouží výhradně k darování neživých předmětů. Napůl žertem je zmíněn i zákaz nabízení sebe sama nebo svých dětí. Koncept Freecycle se rozšířil od založení v roce 2003 do 85 zemí světa. Jedna skupina je i v Praze, přidat se k ní lze na adrese http://groups.yahoo.com/group/prague_freecycle/.

Londýnská společnost Futerra, o které byla zmínka výše, na svých stránkách zase upozorňuje, že takováto se-

tkání může organizovat kdokoli. Mezi nejčerstvějšími nápady na stránkách jsou party zaměřující se na vyměňování módních doplňků či „svatební hrabárna“. Podle některých lidí svérázným secondhandům nahrává i to, že některé země zažily v posledních letech nevidaný ekonomický boom. Na některých kouscích bývají podle účastníků ještě cenovky. Stává se, že si lidé ve výprodeji v obchodě, nalákání nízkou cenou, nakoupí hromady oblečení, které si nakonec na sebe nikdy nevezmou.

Restaurace Sheeben Chic v irské metropoli Dublinu prý pořádá každé sobotní odpoledne ve svých suterénních prostorách na základě zmíněné myšlenky akci Swap Idol. Za každý kousek přineseného oblečení dostane příchozí repliku staré irské dvacetilibrovky a za tyto kupony si pak může „koupit“ šaty přinesené jinými lidmi.

Den nenakupování

Ženská setkání tohoto druhu rovněž podporují boj proti konzumu. Stejný cíl má i nezisková organizace Adbusters Media Foundation v Kanadě. V roce 1992 poprvé vyhlásila tzv. Buy Nothing Day, tedy den, kdy si účastník dobrovolně v žádném obchodě nic nekoupí. Buy Nothing Day připadá příznačně vždy na pátek po americkém Dni díkůvzdání. Tento den, kdy lidé slaví vděčnost

za věci, které mají, probíhá v USA vždy čtvrtý čtvrtek v listopadu.

Obdobou je Buy Nothing Christmas, reakce na komercializaci severoamerického vánočního nákupního běsnění (které už samozřejmě dorazilo i do střední Evropy). Protest probíhá tak, že si jednoduše v celé vánoční nákupní sezóně nic nového nepořídíte. Ukažte na to, že je možné najít takové způsoby dávání, které vyjadří smysl Vánoc mnohem lépe a silněji: darovat například poukaz na hlídání dětí přátelům, sepsat rodinnou kuchařku svým vnoučatům, natočit video se vzpomínkami dědečka a babičky na jejich dětství, nabídnout někomu, že ho naučíte něčemu, co sami dobře ovládáte, napsat někomu báseň nebo příběh, namalovat obraz či udělat zajímavou fotografii.

Existuje i možnost Buy Nothing New, tedy nekupovat si nic nového po celý rok a nepodílet se tím na konzumní společnosti. Lidé, kteří se do akce zapojí, si nekupují nic nového, co není opravdu nezbytné k životu. Nové kupují pouze vybrané věci – například jídlo, hygienické potřeby, léky, pomůcky k opravě domu či auta. Věci odlišného charakteru pak seženou třeba právě na serveru typu Freecycle. ☒

Je legální hnojit rybníky?

Martin Mach Ondřej / zelena.domacnost@ekolist.cz

„Přeji pěkný den, můj dotaz zní: Které rybníky se mohou hnojit? Je dovoleno shodit do rybníka balíky sena? Nebo zbytky pečiva, které pak plavou po celé hladině? Neškodí rybám takto přeživená voda? Mohou se tam vytvořit plísně? Nebo sinice?“ napsala Zelené domácnosti čtenářka RN. Přinášíme odpověď.

Podle informací České inspekce životního prostředí a Rybníkářství Pohořelice jsou hnojení a podobné aktivity možné pouze na základě rozhodnutí příslušného krajského úřadu, který povolí výjimku podle paragrafu 39 zákona č. 254/2001 (vodní zákon). Pokud tedy chcete zjistit, zda je hnojení konkrétní lokality v souladu se zákonem, zeptejte se na příslušném krajském úřadě.

Jak vyplývá z mailu, který Zelené domácnosti poslal Aleš Vavřina z Rybníkářství Pohořelice, podle vodního zákona mohou být vody využity jak ke koupání, tak k výkonu sportovního

rybolovu, byla-li daná voda vyhlášena jako rybářský revír (zákon o rybářství). „Nelze tedy nadřazovat jedno užití nad druhé, nebyla-li prioritou užití nádrže upravena nějakou právní formou – např. vyhlášením nádrže jako koupací vody,“ píše Aleš Vavřina. Ve výše zmíněné výjimce, kterou vydává krajský úřad, je uveden výčet krmiv a rovněž jejich množství, které se může do rybníka „aplikovat“. Množství sinic ve vodě je pak podle Aleše Vavřiny ovlivněno řadou faktorů, především nevyváženým živinovým poměrem, nedostatečným čištěním odpadních vod atd. Jak píše,

nasypání slámy nebo pečiva do rybníka rozhodně neposune (nezhorší) kvalitu vody směrem, jež by umožňoval masový rozvoj sinic. „V tomto případě je třeba hledat jinou příčinu stavu/míry znečištění dané vody,“ upozorňuje a dodává: „Výjimku k aplikaci látek krajský úřad uděluje na základě doložených rozborů kvality dané vody od akreditované laboratoře, stanoviska správce povodí, správce toku a místně příslušného orgánu ochrany přírody. Tento mechanismus sám o sobě zaručuje dostatečnou racionalitu vydaného rozhodnutí.“ ☒

Přehled zrušených železnic

Radek Svítíl /radek.svitil@volny.cz

Máte-li rádi české železnice, tabulky a mapky, rozhodně by vám neměla uniknout publikace Miroslava Jelena *Zrušené železniční tratě v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, kterou letos vydalo nakladatelství Dokořán. Poměrně útlá knížka o přibližně 170 stranách formátu A5 za poměrně lidovou cenu 245 Kč nabízí přehled 76 traťových úseků, na nichž byla a již není provozována osobní železniční doprava.*

Milovník zarůstajících kolejí si přijde na své zejména v kapitolách 7 až 9, kde autor systematicky popisuje jednotlivé traťové úseky se zastavenou osobní dopravou. Jejich výčet přitom sahá od tratí, na nichž se dál prohánějí nákladní vlaky, ale běžný cestující se tady již nesveze, až po tratě, ze kterých nezbylo doslova nic – ani ta krajina, kterou vedly. (Tento poslední případ jsou pochopitelně tratě vedené dnešními jámami se-veročeských povrchových dolů.)

Typická délka článku o trati je stránka a půl, takže nezbylo místo na zábavné historky z provozu ani na mnoho detailů, u všech tratí se však dozvíte základní údaje o trasování, provozu a historii. Popis každého traťového úseku začíná tabulkou uvádějící délku trati a data zahájení a ukončení provozu. V závěru knihy jsou pak mapky České republiky s vyznačenými úseky se zrušenou osobní dopravou, takže čtenář nemusí lovit ve svých zeměpisných znalostech či tahat k malé knížce ještě velký atlas.

Knížku činí v mých očích jedinečnou dvě věci. První je přehled všech železničních hraničních přechodů, na kterých se již nesvezeme. Mladší čtenáře možná překvapí, že provoz na drtivé části přechodů byl ukončen po roce 1945 a současně většina z nich vedla do „sprátelené ciziny“, tedy do Polska a bývalé NDR. Dopravní politika tak hezky předjímalá budoucí výrok Gustava Husáka, že „hranice nejsou korzo“, a to ani tehdy, dělí-li nás od sousedů, s nimiž náš lid pojí nerozborné přátelství… Abychom však nepodlehli ideologii, je třeba objektivně dodat, že velký díl viny na zastavení přeshraniční dopravy má odsun sudetských Němců z pohraničních oblastí (nebylo pak, kdo by přes hranice chtěl jezdit) a rovněž ne zrovna ideální vztahy například s Polskem. Koleje ve vnímání vojenských plánovačů představovaly vhodnou dopravní tepnu při případném dobývání území, co „nám“ (ať už Čechům nebo Polákům) mělo už dávno patřit, takže polskou část trati Otovice – Tlumaczów Poláci raději po 2. světové válce vytrhali (aby toho nebylo málo, tak je pak znovu položili a pak znovu vytrhali). Na základě skutečného případu únosu vlaku z Československa do Německa přes hraniční přejezd z Aše do Plossbergu zase byly odstraněny koleje z několika tratí směřujících na západ. Paradoxní chování politiků se ovšem projevilo i tady: na úseku, kde k únosu došlo, koleje zůstaly, protože byl důležitý pro nákladní přepravu. Zajímavá, i když tentokrát ne paradoxní je skutečnost, že hraničním úsekům tratí se nejlépe vedlo v době, kdy hraničními úseky nebyly, tedy za německé okupace českého pohraničí. Za vlády Říšských drah tak byla hus-tota osobního provozu na těchto tehdy vnitroříšských tratích nejvyšší.

Druhou věcí, kterou běžně v publikacích o zrušených tratích nenajdete, je pokus o souhrnné statistiky o tratích se zastavenou osobní dopravou. V kapitolách 2 až 6 autor popisuje, třídí a shrnuje příčiny a způsoby zániku osobní dopravy na jednotlivých tratích. V kapitole 3 například ukazuje, že příčiny zániku některých tratí byly dány už při jejich zrodu. Řada místních drah, postavených díky zákonu *O zvelebení železnictví nižšího řádu* z roku 1892, totiž už od počátku příliš nesplňovala očekávání svých stavitelů, pokud šlo o zájem cestující veřejnosti. Snaha ušetřit na stavebních nákladech vedla k tomu, že se tyto tratě sice romanticky krouťí krajinou, ale o rychlé jízdě si mohou tamní vláčky nechat jen zdát. Řada z nich také byla postavena na míru některému cukrovaru či cihelně, ale už ne cestující veřejnosti, takže v pozdější době takové tratě snadno „převálcovala“ automobilová a autobusová doprava.

Jako perličku můžeme uvést, že mezi příčinami zániku železničních tratí, respektive osobní železniční dopravy na nich, figuruje hned ve čtyřech případech i „přestavba na tramvajovou trať“.

Rozpačitý dojem jsem měl ze závěru knihy, kde se autor jakoby zhlédl v „povinných“ větičkách publikací vycházejících za minulého režimu, ovšem pocho-pitelně otočených naruby. Zatímco dřív patřilo k dobrému tónu opěvovat „roz-víjející se socialistické zřízení“, zde je skládán (doufám, že ne povinný) hold „svobodné demokratické společnosti“. Za situace, kdy si betonářská lobby mas-tí kapsu na sérii tunelů v Praze, přičemž nějaký ten propad veřejně přístupné louky ve Stromovce nevyvede současné mo-cipány vůbec z míry, musí mít autor zřej-mě značnou dávku nadšení pro údajně demokratickou společnost, pokud napíše: „Rovněž nechvalně známý projekt pražské severojižní magistrály, kterému padlo za obět nádraží na Těšnově, by asi sotva prošel objektivním mnohostran-ným posouzením v podmínkách demo-kratické společnosti.“

Nedávno vyšlo

Krajina, les a lesní hospodářství. Praha, Česká zemědělská univerzita 2009, 70 Kč.	Vokálová, Monika: O vodě bez obalu. Brno, ZO ČSOP Veronica 2008, 12 s.	Šlapetová, Barbora; Rittstein, Lukáš: Nepřistupuj blíž. Praha, Euromedia Group – Knižní klub 2009, 368 s., 1521 Kč.
Kreuterová, Marie-Luise: Biozahrádka. Praha, Knižní klub 2009, 144 s., 197 Kč.	Kholová, Helena: Co nevíte o mláďatech. Praha, Knižní klub 2009, 152 s., 215 Kč.	Garran, Thomas Avery: Naše bylinky v tradiční čínské medicíně. Praktický průvodce. Brno, Computer Press 2009, 312 s., 449 Kč.
Sattran, Vladimír: U pramenů Volty. Praha, Česká geologická služba 2009, 220 Kč.	Rebel, Benny: Africká zvěř trojrozměrně. Praha, Universum 2009, 292 Kč.	Franco, Barbara; Giordano, Simona: Mizející zvířata. Praha, Universum 2009, 304 s., 719 Kč.
Dierschke, Volker: Ptáci – Nový průvodce přírodou. Ostrava, Knižní klub 2009, 256 s., 233 Kč.	Adamsonová, Joy: Příběh lvice Elsy. Praha, Knižní klub 2009, 272 s., 206 Kč.	Ludwig, Mario: Neuvěřitelné historky. Velké Bílovice, TeMi CZ 2009, 156 s., 170 Kč.
Mirtlová, Marie; Řepa, Pavel: Parky a aleje města Tachova. Domažlice, Nakladatelství Českého lesa 2008, 40 s.	Bellmann, Heiko: Velká kniha o rostlinách. Praha, Euromedia Group – Knižní klub 2009, 208 s., 359 Kč.	Encyklopedie lastur I. Praha, Česká geologická služba 2009, 326 s., 199 Kč.
Ledvina, Petr: Do čista – o environmentálně šetrném uklízení. Brno, ZO ČSOP Veronica 2008, 28 s.	Macek, J.; Dvořák, J.; Traxler, L. a kol.: Motýli a housenky střední Evropy. Noční motýli II. – můrovití. Praha, Academia 2009, 494 s., 495 Kč.	Skalka, Petr: Zoologický slovník. Praha , Plot 2009, 300 s., 152 Kč.

Pohnuté osudy má i trať Tanvald – Kořenov – Harrachov – Jakuszyce – Szklarska Poręba – Jelenia Gora. Původně (od roku 1902) tvořila spojnici mezi Rakouskem a Pruskem. Po 1. světové válce spojovala Německo a Československo, a jako důležitá nákladní trať byla dokonce od roku 1923 z německé strany až do Kořenova elektrifikována. Za německé okupace se stala tratí vnitrostátní. Po válce sice vedla mezi Československem a Polskem, ale tyto státy už nespojovala: doprava mezi Kořenovem (tehdy poslední československou stanicí) a Jakuszyce-mi byla zastave-na už v roce 1945 a v 50. letech byla trať „deelektrifikována“ (zbytky sloupů od elektrifikace jsou ovšem podle trati patrné ještě dnes). Zastávka Harrachov při-padla Československu až v roce 1959 (předtím ležela na polském území) a dopra-va do ní byla zahájena v roce 1963. V roce 2009 byla zahájena rekonstrukce úseku Szklarska Poręba – státní hranice, takže naděje na znovuo-novnění přeshraniční dopravy vzrůstá. Na snímku je oprava železničních pražců v Polsku nedaleko státní hranice s ČR.

foto: Jan Stejskal /Ekolist

Marečku, podejte si auto

ilustrační snímky z natáčení filmu:
Martin Mach Ondřej / Ekolist

Martin Mach Ondřej / zelena.domacnost@ekolist.cz

Režisér Martin Mareček představil 21. září svůj nový film – *Auto*Mat*. Je to vyprávění o automatismech v nás, o automatickém, nekritickém myšlení, se kterým denně usedneme do automobilů a ucpeme s nimi města. O myšlení našich politiků a úředníků, kteří ochotně investují hromady peněz do dopravních staveb, které dost možná většina lidí chce, které pak ale lidem a jejich městům škodí. Je to film ukazující, že auta už neslouží nám, ale my jim.

Název filmu si Martin Mareček půjčil od stejnojmenné občanské iniciativy, kterou spolu s Honzou Bouchalem a Danem Mourkem a mnoha dalšími před šesti lety zakládal. Film má několik rovin: osobní, politickou, aktivistickou, výtvarnou, hudební a kdo ví, jestli jsem na nějakou ještě nezapomněl. Film má spád, humor i napětí. Pro leckterého pražského cyklistu bude dobrou zábavou hledat na plátně tváře svých kamarádů a kamarádek z cyklojízdy. Pro motoristy film až taková zábava nebude – zvláště patří-li mezi motoristy, kteří na své auto nedají dopustit.

Mareček na své postarší auto dopustit dá. Přestože k němu má sentimentální vztah (je to auto po mamince), nemá ho jako modlu, kterou by oprášoval a leštil. Automobil jeho i cizí mu jsou prostředkem k zobrazení absurdit, do jakých může nakynout automobilová společnost. Návštěva autosalonu, rozhovor s ředitelem Škoda Auto, výlet na tuning party, to všechno jsou příležitosti ukázat, jak hluboko jsou hodnoty této společnosti zatlačeny do sedadel automobilů. Absurdním okamžikem je záběr na pána lešticího hadříkem své čerstvě nabourané auto. Není to jen tragikomický výjev. Je to esence vadnosti společnosti jedoucí na automat.

Martin Mareček je vzděláním dokumentarista. Není ovšem tichým svědkem schovaným za kamerou, ale stává se jedním z aktérů dění před ní. Nepředstírá při tom nestrannost nebo nezájatost. Naopak, od začátku do konce je zaujatý a otevřeně straní cyklistům a chodcům. Trochu se tím blíží Michaelu Mooreovi, ale na rozdíl od něj Mareček nežongluje s obsahem a nena-

vádí diváka, co přesně si má myslet. A zcela nemoorovsky přiznává i slabé chvíle těch, kteří jsou na té „správné“ straně. Příkladem může být debata policisty s Vitem Klusákem, kameramanem filmu, který se pokusil zablokovat magistrálu obřím transparentem. „Zlý“ policista svízelnou situací vzhledem k okolnostem ustojí s mnohem větším přehledem než Klusák. Ten se vymlouvá a vykrucuje jako školáček přistižený s cigaretou na školním záchodku.

Filmem se jako červená nit vine modrá kravata pražského primátora Pavla Béma. Ten je hlavním hrdinou jedné ze sledovaných linek – a hrdinou ne nutně záporným. Druhou výraznou linkou je vývoj iniciativy Auto*Mat. Oba příběhy je možné ve filmu sledovat odděleně, ale fakticky spolu souvisejí a vzájemně se podmiňují. Bémovo počáteční nadšení z nápadů lidí kolem Auto*Matu časem opadá s tím, jak jejich aktivita s lety neutuchá. S tvůrci filmu a aktivisty Auto*Matu (na rozdíl od pražského radního pro dopravu a dopravního výboru) dlouhou dobu komunikuje. Některé Bémovy sliby, dané pod tlakem namířené kamery, se stanou skutečností. Například uzavírka pro auta na Smetanově nábřeží v Den bez aut. Jiné sliby ale zůstanou nenaplněny. Například pravidelné víkendové uzavírání stejného místa.

Přístup primátora se proměňuje v okamžiku, kdy se v Auto*Matu změní sestava lidí – idealisty, kteří oslovují magistrát s nápady a návrhy, vystřídají pragmatici, kteří magistrát hlídají a upozorňují média na jeho přešlapy. Primátor se z přívětivého politika vítajícího podněty občanů změnil v politika, který zesměšňuje „kluky“ poté, co

se pustili do přímé kritiky magistrátu. Film zakončuje sázka mezi primátorem s Michalem Křivohlávkem z Auto*Matu o to, zda bude překročena cena tunelu Blanka.

Vývoj iniciativy Auto*Mat je druhou linkou filmu. Sledujeme ji od jejích prvo počátků s trochu jalovými nápady s blokadou magistrály obřím transparentem, přes idealistickou snahu navázat konstruktivní spolupráci s magistrátem, až po přerod v hlídacího psa. Iniciativě se daří leckoho nadchnout, umí nalákat tisíce lidí na cyklojízdy, zorganizovat program pro Den bez aut, přesto ale po shlédnutí filmu zůstane na jazyku hořká chuť bezmoci. Na to, aby se magistrát řízený automatem dopravních stavebních zakázek odchýlil od své trasy alespoň o píď, se spotřebuje neuvěřitelné množství energie a času mnoha aktivních lidí. Jedinou nadějí zůstává, že aktivní lidé jako Martin Mareček jsou obnovitelná a nevyčerpitelný zdroj tlaku proti automatismům. ☒

Auto*Mat. Vyrobil Bionaut Films; námět, scénář a režie Martin Mareček, 90 minut.

Konec měsíčníku Ekolist

Vážené čtenářky a čtenáři, jako ředitel vydavatele Ekolistu bych vám rád napsal několik slov k jeho konci. Měsíčník vydáváme od prosince 1992. Prvních několik ročníků se jmenoval PECKA a před BEZKEM ho ještě od roku 1991 jako svůj bulletin vydávalo Pražské environmentální centrum. Ať už vycházel jako PECKA nebo jako Ekolist, dokázali jsme po celou dobu měsíční periodicitu časopisu (s pravidelnou výjimkou na začátku srpna, kdy jsme si brali dovolenou) skutečně udržet. Během těchto let jsme dosáhli, myslím si, slušné úrovně v kvalitě obsahu i formy, a především udržení periodicity považuji za malý zážrak. V tuto chvíli vychází Ekolist v nákladu přibližně 800 kusů a čte ho odhadem 1500–2000 čtenářů. Důvody, proč historii měsíčníku uzavřeme, jsou smutné i veselé. Nejdříve ty smutnější. Za celou dobu se nám nepodařilo rozšířit jeho čtenářskou obec. Dělalí jsme, co jsme dokázali, ale razantní změna je podmíněna penězi, a to přibližně jedním milionem korun, který bychom museli vynaložit na reklamní kampaň (a to ještě realizovanou sponzorsky) a na udržení vyššího nákladu po dobu, kdy se sice celý neprodá, ale časopis musí být na

očích. Jsme středně velká nezisková organizace a tuto investici jsme nebyli schopni udělat a přes usilovnou snahu jsme nezískali žádný grant, který by nám s ní pomohl. Ekolist vydávaný v malém nákladu si sice našel své čtenáře, především lidi intenzivně se zajímající o životní prostředí, často pracující ve veřejné správě na úseku ochrany životního prostředí, ale jeho ekonomika se neustále pohybovala na hraně černých a červených čísel. Díky tomu, že jsme v posledních letech pravidelně vítězili v grantové soutěži ministerstva životního prostředí, byli jsme schopni měsíčník vydávat, ovšem jeho ekonomika byla i tak velmi problematická, a to především svým dopadem na cash flow naší organizace. Stačil špatný rok, jeden můj chybný manažerský odhad, neprofesionální chování dvou donorů a naše organizace začala mít problémy jak s cash flow, tak s celkovou ztrátou. Přežití tištěného měsíčníku Ekolist bychom sice asi dokázali zajistit, ale jen za cenu úpadku našich dalších, z dlouhodobého hlediska perspektivnějších projektů. Proto jsme se nakonec rozhodli přistoupit k radikálnímu řezu, kterým je ukončení vydávání měsíčníku Ekolist.

Jako šéfredaktor měsíčníku Ekolist (ale taky jako člověk, který se podílí na chodu internetového Ekolistu.cz) chci rozhodnutí vydavatele připojit ještě pár poznámek. Především – k zániku měsíčníku došlo po shodě s celou redakcí. Je nám sice tištěného Ekolistu líto, pro jeho zánik a pokračování „jinými prostředky“ je ale opravdu hned několik důvodů, které se sešly dohromady. Z mého pohledu nejde tolik o to, že bychom na tištěný měsíčník nesehnali peníze – to by se nám možná podařilo, i když žít z roku na rok stále s odřený-

ma ušima není žádná radost. Důležitější je však to, že při daném množství lidí a peněz se nám díky internetovému Ekolistu.cz daří daleko efektivněji a úspěšněji naplňovat hlavní úkol, který si BEZK vytknul – tedy přinášení informací o přírodě a životním prostředí. U tištěného Ekolistu jsme měli dlouhodobý problém s tím, že se nám nedařilo ho posunout dál. On je sice graficky pěkný (aspoň z mého pohledu) a obsah je snad taky slušný, ale jeho čtenářská obec zůstávala velmi úzká a my jsme nenašli východisko, jak ho víc rozšířit

Vydavatel měsíčníku Ekolist se na začátku září rozhodl ukončit vydávání měsíčníku Ekolist. Časopis bude vycházet ještě do konce roku 2009, lednové číslo už ale nepřipravíme. V následujících dvou textech přinášíme vysvětlení, proč jsme se rozhodli vydávání měsíčníku ukončit a proč se pokusíme dál v informování veřejnosti o životním prostředí a přírodě pokračovat jinak.

A teď ty veselejší důvody. Jak jsem uvedl výše, měsíčník Ekolist čte možná dva tisíce lidí, současně ale vydáváme internetový deník Ekolist.cz – a ten dosáhl letos na jaře auditované čtenosti přes 60 tisíc unikátních čtenářů za měsíc. Položili jsme si tedy otázku, zda není vydávání tištěného měsíčníku do určité míry luxusem a zda by nebylo lepší soustředit síly tam, kde se nám daří víc a kde vidíme možnosti dalšího rozvoje. Rozhodování pak bylo snazší. Napřeme své síly do vylepšení internetového deníku Ekolist.cz a nabídneme vám nejen vše, nač jste byli zvyklí z tištěného měsíčníku (tedy kromě papíru), ale i mnoho navíc – denní periodicitu, víc zpráv, víc vlastních článků, esejí, rad, reportáží a mnoho dalšího. Takže – čtěte Ekolist.cz, stojí to za to! Těším se na shledanou na jeho stránkách. ☒

Pavel Činčera

Autor je ředitelem organizace BEZK, která měsíčník Ekolist vydávala (a do prosince ještě vydávat bude).

mezi lidmi. Tak jsme se nakonec rozhodli jít na to jinak a po zániku měsíčníku rozšíříme naši nabídku na internetu – hlavně pro lidi, kteří rádi poznávají přírodu, kteří mají rádi reportáže a vůbec čtou rádi o přírodě hlouběji zaměřené články než jen běžné zpravodajství. Těšíme se na to a věříme, že vás budeme moci uvítat mezi čtenáři internetového Ekolistu.cz. ☒

Jan Stejskal

Autor je šéfredaktorem Ekolistu.

kalendář akcí

Pokud chcete, abychom v této rubrice zveřejnili zprávu o Vaší akci, zašlete o ní stručně a jasně formulované informace nejpozději do 15. dne předchozího měsíce na adresu: Ekolist – kalendář akcí, Malířská 6, 170 00 Praha 7, tel.: 233 381 546, fax: 233 382 252, e-mail: kalendar@ekolist.cz. Neručíme za správnost uvedených informací – doporučujeme si je ověřit u organizátorů. Úplnější verzi tohoto kalendáře najdete na stránkách Ekolistu.cz: www.ekolist.cz/kalendar.stm.

inzerát

Švédský systém Imse Vimse je alternativou papírovým plenám v biokvalitě. Nakupujte na www.dulinka.shop4you.cz

Pojďte se složit na koupi a opravu dvoupodlažní fary v horském prostředí u Klatov. *(Bydlení nebo rekreace)* Cena k rozdělení: 850 000 Kč. PANEDAG@seznam.cz, SMS: 608 405 292.

Brigády a víkendovky

16. října (pátek) – **18. října 2009** (neděle) se koná dobrovolnická akce sdružení Čmelák-SPP Čekání na svítání. Výsadba původních dřevin, nátěry proti okusu, pozorování východu slunce z Ještědu. Místo konání: Ještědský hřeben u Liberce. **Informace:** Čmelák-Společnost Přátel Přírody, www.cmelak.cz, martha.satkova@cmelak.cz, tel.: 777 749 373.

24. října 2009 (sobota) se koná brigádička v Želešickém lomu. Do lomu se jede na kole. Místo konání: Želešice, starý lom, sraz v 9 hodin na cyklostezce, ul. Vídeňská (Poříčí), pravý břeh Svratky u mostu, Brno. **Informace:** Rezekvitek, www.rezekvitek.cz, e-mail: karla.petrivalska@rezekvitek.cz, tel.: 775 580 205.

30. října 2009 (pátek) – **1. listopadu 2009** (neděle) se koná lřská pracovní víkendovka. Pomáhání v zámeckém parku. Na akci platí zákaz vstupu psům, kočkám a obecně zvířatům. Místo konání: Zámek Veltrusy, Ostrov 59. **Informace:** ZČHB Klub přátel Lukova, www.lukov.brontosaurus.cz, Rostislav Konůpka, e-mail: rostislav.konupka@centrum.cz, tel.: 722 561 150.

Tábory a výlety

18. října 2009 (neděle) se koná Putování po starých ovocných sadech. Pomologická exkurze za krajovými a starými odrůdami ovoce s odborníkem ze zahradnické fakulty MZLU.

22 EKOLIST 10/09

Místo konání: Tišnovsko. **Informace:** Rezekvitek, www.rezekvitek.cz, e-mail: rezekvitek@rezekvitek.cz, tel.: 543 216 483, 775 580 202.

18. října 2009 (neděle) 9.00 se koná výlet ke studánce Barborka u Jinačovic. Celková délka trasy je 12 km. Exkurzi vede Rudolf Pecháček ze studánkové poradny a Olga Skácelová z Moravského zemského muzea. Místo konání: Brno, sraz účastníků v 9.00 hod. na mostě nad zastávkou MHD Bystřc-Přístaviště. **Informace:** Regionální sdružení ČSOP, www.veronica.cz, Olga Krejčířová, e-mail: olga.krejcirova@veronica.cz, tel.: 542 422 756

19. října 2009 (pondělí) 10.00 se koná exkurze po úspěšných projektech ve Zlínském kraji Biodpady a obce v praxi. Místo konání: Zlín, Krajský úřad, budova 21, zasedací místnost (16. patro); výšková budova se nachází v blízkosti vlakového i autobusového nádraží. **Informace:** Hnutí Duha, www.hnutiduha.cz, Nikola Marková, e-mail: nikola.markova@hnutiduha.cz, tel.: 603 863 351.

24. října 2009 (sobota) se koná exkurze s odborným průvodcem Křída u Kolína. Trasa: lom u Nové vsi, Skalka u Velimi, Velim; trasa je nenáročná, asi 3 km. Místo konání: sraz v 9.30 na Masarykově nádraží Praha u pokladen, vlakem do Nové Vsi (nebo Velimi). **Informace:** Palaia, společnost pro paleontologii, www.palaia.fossils.cz, Petr Biedermann, e-mail: palaia@fossils.cz, tel.: 728 883 128.

30. října 2009 (pátek) 16.30 – **1. listopadu 2009** (neděle) 17.00 se koná exkurze pro rodiče s dětmi Tajemství lesa. Doprava společným autobusem, odjezd od hlavní brány brněnského Výstaviště. Cena 100 Kč na osobu. Plná penze, s sebou spacák. Místo konání: Školské zařízení Chaloupky, Kněžice 109. **Informace:** Chaloupky, www.chaloupky.cz, e-mail: karla.petrivalska@rezekvitek.cz.

Přednášky a diskuse

13. října 2009 (úterý) 17.00 – 19.00 se koná Setkání přátel přírodní zahrady. Přednáška, na kterou navazuje diskuse, výměna semínek a ochutnávání produktů ze zahrad. Místo konání: Brno, Ekologická poradna Veronica, Panská 9. **Informace:** Ekologická poradna Veronica, www.veronica.cz, e-mail: veronica@veronica.cz, tel.: 542 422 757.

13. října 2009 (úterý) 18.00 se koná ekumenická bohoslužba vděčnosti za stvoření Příroda jako zjevení. Po bohoslužbě následuje beseda. Místo konání: Praha 5, Komunitní centrum Armády spásy, Lidická 18a (tramvaje 4, 7, 10, 14 – stanice Zborovská). **Informace:** Ekologická sekce České křesťanské akademie, www.krestanskaakademie.cz, Jiří Nečas, e-mail: JorgeMalTiempo@seznam.cz.

21. října 2009 (středa) 17.00 se koná přednáška (Ne)známé Rumunsko.

Přednáší Jaroslav Jindra. Místo konání: Praha 7, Národní zemědělské muzeum, Kostelní 44, přednáškový sál. **Informace:** Národní zemědělské muzeum, www.nzm.cz, e-mail: nzm.praha@nzm.cz, tel.: 220 308 200.

11. listopadu 2009 (středa) 14.00 se koná přednáška Racionálně o globálním oteplování. Přednáší Miroslav Kutílek. Místo konání: Praha 6, Kongresový sál FS, Technická 1902/4. **Informace:** Klub seniorů ČVUT , www.cvut.cz/cs, Miroslav Kutílek, e-mail: kutilek@ecn.cz.

Konference a semináře

14. října 2009 (středa) – **30. dubna 2010** (pátek) se koná kurz pro organizátory, kteří chtějí nebo potřebují získat akreditaci OHB (Organizátor Hnutí Brontosaurus), PVC (Pedagog volného času), HVDT (Hlavní vedoucí dětských táborů). Místo konání: Praha 1, Senovážná ulice 8, 1. patro. **Informace:** ZČHB Klub přátel Lukova, www.lukov.brontosaurus.cz, Rostislav Konůpka, e-mail: rostislav.konupka@centrum.cz, tel.: 722 561 150.

14. října 2009 (středa) – **15. října 2009** (čtvrtek) se koná 3. ročník odborné konference a doprovodné výstavy Solární energie v ČR 2009. Místo konání: Praha 4, Kongresové centrum Praha, 5. května 65. **Informace:** B.I.D. services, www.bids.cz, Soňa Miňovská, e-mail: sminovska@bids.cz, tel.: 222 782 065, 222 781 017.

15. října 2009 (čtvrtek) – **16. října 2009** (pátek) se koná konference Výstavba a provoz bioplynových stanic. Místo konání: Třeboň. **Informace:** Česká bioplynová asociace, www.czba.cz, Jan Matějka, e-mail: info@czba.cz, tel.: 602 425 755.

16. října 2009 (pátek) – **18. října 2009** (neděle) se koná fotografický workshop Podzimní krajina Českého Švýcarska s Václavem Sojkou. Kurz je vhodný pro mimě pokročilé. Doporučeným vybavením je digitální zrcadlovka a stativ. Místo konání: Krásná Lípa, Dům Českého Švýcarska, Křínické nám. 1161/10. **Informace:** České Švýcarsko, www.ceskesvycarsko.cz, Lukáš Hrabal, e-mail: lukas.hrabal@ceskesvycarsko.cz, tel.: 777 819 917.

20. října 2009 (úterý) 8.30 – **24. listopadu 2009** (úterý) 17.30 se koná Základní vzdělávací kurz pro energetické poradce. Přednášet na kurzu budou přední čeští a hornorakouští odborníci a jeden den bude věnován odborné exkurzi do Horního Rakouska. Základní vzdělávací kurz pro energetické poradce je bezplatný! Kapacita je omezena na 40 osob. Místo konání: České Budějovice, sídlo E.ON, City Center, F. A. Gerstnera 2151/6. **Informace:** Energy Centre České křesťanské akademie, www.eccb.cz, Tomáš Avramov, e-mail: tomas@eccb.cz, tel.: 387 312 580, fax: 387 312 581.

22. října 2009 (čtvrtek) – **23. října 2009** (pátek) se koná mezinárodní konference a výstava Odpady a životní prostředí.

Konference bude zaměřena na nové vědecké technologické objevy v úpravnictví a ochraně životního prostředí. Místo konání: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 17. listopadu 15/2172. **Informace:** Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, www.vsb.cz, Peter Fečko, e-mail: peter.fecko@vsb.cz, tel.: 596 993 575.

22. října 2009 (čtvrtek) se koná konference Energetický management měst a obcí. Místo konání: Ústí nad Labem, Krajský úřad Ústeckého kraje, Velká Hradební 3118/48. **Informace:** B.I.D. services, www.bids.cz, Marcela Faktorová, e-mail: mfaktorova@bids.cz, tel.: 222 782 065, 222 781 017.

30. října 2009 (pátek) – **1. listopadu 2009** (neděle) se koná kurz Zahrada pro radost. Přihláška ke stažení na webové stránce pořadatele. Místo konání: Onenesscentrum, Rusava, Hostýnské vrchy. **Informace:** Sdružení PermaNet, www.zahradaproradost.cz, Eva Votrubcová, e-mail: kurzyzahrada@seznam.cz, tel.: 774 569 670.

18. listopadu 2009 (středa) – **19. listopadu 2009** (čtvrtek) se koná mezinárodní konference Energetika a biomasa 2009. Cizojazyčné příspěvky nebudou tlumočeny. Místo konání: Praha 6, Fakulta strojní ČVUT v Praze, Ústav mechaniky tekutin a energetiky, Odbor tepelných a jaderných energetických zařízení, Technická 4. **Informace:** Fakulta strojní ČVUT v Praze, www3.fs.cvut.cz/web/index.php?id=keb, František Jirous, e-mail: Frantisek.Jirous@fs.cvut.cz, tel.: 224 352 535, 224 352 524.

Výstavy a veletrhy

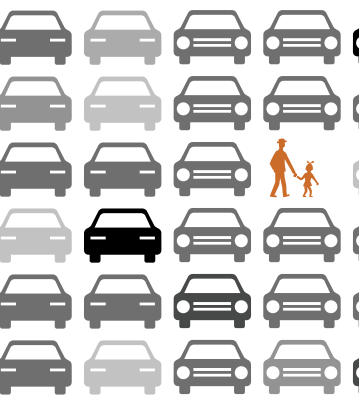
15. října 2009 (čtvrtek) se koná výstava Soužití s velkými šelmami. Místo konání: Záchranná stanice pro handicapované živočichy Vlašim, Pláteníkova 264. **Informace:** ČSOP Vlašim, www.csopvlasim.cz, Marta Kravčíková, e-mail: Kimi.Kr@seznam.cz.

15. října 2009 (čtvrtek) 8.00 – **4. listopadu 2009** (středa) 17.00 se koná fotografická výstava Nenechávejte svůj strom bez dohledu, nebo zmizí! Místo konání: Praha 10, Toulcův dvůr, Kubatova 1/32. **Informace:** Středisko ekologické výchovy Toulcův dvůr, www.toulcuvdvur.cz, e-mail: info@toulcuvdvur.cz, tel.: 271 750 548.

16. října 2009 (pátek) – **31. října 2009** (sobota) se koná výstava Soužití s velkými šelmami. Místo konání: Holešov, Městské muzeum a galerie, nám. dr. E. Beneše 24. **Informace:** Městské muzeum a galerie Holešov, Vratislav Brázdil, e-mail: muzeum@mks.holesov.cz.

Do 31. října 2009 (sobota) se koná výstava Mendelu, škola jako lusk k 90. výročí založení Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. Místo konání: Technické muzeum v Brně, Purkyňova 105.

Bionaut Films, Státní fond ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie a Aerofilms uvádějí nový film Martina Marečka

auto*mat

V KINECH OD 24—9—2009

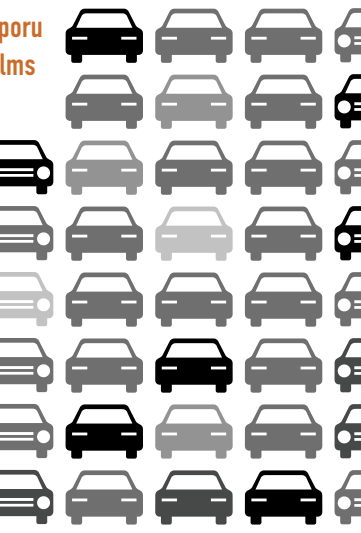
WWW.AUTOMATFILM.CZ

Informace: Technické muzeum v Brně a Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, www.mendelu.cz, Kateřina L. Brettschneiderová, e-mail: tisk@mendelu.cz, tel.: 545 135 199, 737 134 878.

Do 31. října 2009 (sobota) se koná výstava Venkovy a venkované. Výstava sleduje společenské a ekonomické změny na českém venkově a ve venkovské krajině. Vstup na výstavu je volný. Místo konání: Praha 2, předsálí Geografické knihovny v budově PFF UK, Albertov 6. **Informace:** Geografická sekce, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty UK, www.natur.cuni.cz/geografie/old, Radim Perlin, e-mail: perlin@natur.cuni.cz, tel.: 221 995 512.

2. listopadu 2009 (pondělí) 9.00 – **20. listopadu 2009** (pátek) 16.00 se koná výstava Pohledy do přírody. Místo konání: Přednáškový sál Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim, Pláteníkova 264. **Informace:** Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim, www.csopvlasim.cz, e-mail: vlasim@csop.cz, tel.: 317 845 169, fax: 317 845 965.

Do 18. prosince 2009 (pátek) se koná výstava Rok v Polabí. Tradiční řemesla, zvyky a obyčjeje regionu. Místo konání: Hradec Králové, Rokytova výstavní síň, Kavčí plácek 121. **Informace:** SEVER, www.sever.ekologickavychova.cz, Lenka Hronešová,

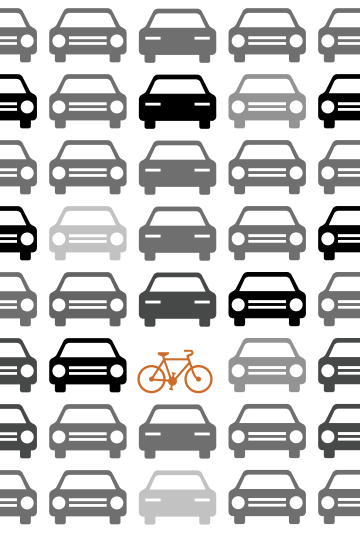
ráno vstanu a změním svoje město

Do 31. ledna 2010 (neděle) se koná výstava Pojďte s námi do jeskyně! Výstava přibližuje tajemný svět jeskyní a úsilí českých speleologů při jejich objevování. Místo konání: Praha 1, Národní muzeum, Václavské nám., sál Hollareum – přízemí vzadu. **Informace:** Národní muzeum, www.nm.cz, e-mail: nm@nm.cz, tel.: 224 497 111.

Do 6. července 2010 (úterý) se koná výstava Příběh planety Země. Výstava o celkové rozloze 900 m² bude instalována v největších výstavních prostorách hlavní budovy Národního muzea v prvním patře. Mimo jiné ukazuje vliv člověka na planetu a nastiňuje prognózy do budoucna. Vstupné: 150 Kč, 100 Kč pro seniory (nad 60 let), držitele průkazů ZTP, děti 6-15 let, studenty SŠ a VŠ po předložení studijního průkazu, každé první pondělí v měsíci vstup zdarma. Místo konání: Praha 1, Národní muzeum, Václavské nám., výstavní sály v 1. poschodí. **Informace:** Národní muzeum, www.nm.cz, e-mail: nm@nm.cz, tel.: 224 497 111.

Ostatní

14. října 2009 (středa) 17.00 se koná večer Horko v Česku? aneb Velká výzva: Měhne zákony, ne podnebí! Program: 17 h – představení výstavy Velká výzva; 17.30 h – projekce filmového dokumentu Horko v Česku; 18.30 h – beseda s Jiřím Koželouhem z Hnutí Duha; 19.30 h – projekce francouzského dokumentu Home.

v koprodukcí s Českou televizí, partneři INSTINKT, SCOOŁ, A2, RADIO 1, HOUSER, NEKULTURA.CZ, STUDENT AGENCY, DOC ALLIANCE FILMS

ve spolupráci s I/O POST, SOUNDSQUARE, JÁMOR STUDIO

Místo konání: Kino Boskovice, Kpt. Jaroše 15. **Informace:** Veronica, www.velkavyzva.cz, Kateřina Plesková, e-mail: katerina.pleskova@veronica.cz, tel.: 542 422 754, fax: 542 422 752.

14. října 2009 (středa) 20.30 – 22.00 se koná projekce filmu Auto*Mat. Místo konání: Praha 7, Bio OKO, Františka Křížka 15. **Informace:** Bionaut Films, www.automatfilm.cz.

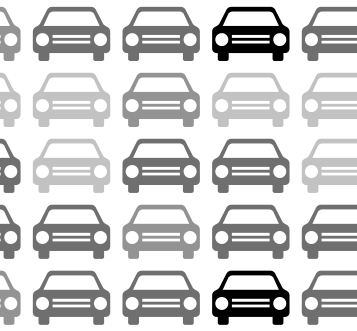
17. října 2009 (sobota) se koná sraz majitelů, příznivců a obdivovatelů vozidel s pohonem na CNG. Místo konání: Praha-Radotín. Motorest U vodáka, Výpadová 1037/26. **Informace:** CNG autoklub, www.cngautoklub.cz, Eva Veselá, e-mail: cng@centrum.cz, tel.: 777 583 864, 721 570 957.

18. října 2009 (neděle) 18.00 – 19.30 se koná projekce filmu Auto*Mat. Místo konání: Praha 3, Kino Aero, Biskupcova 31. **Informace:** Bionaut Films, víc viz výše.

21. října 2009 (středa) se koná Den Stromů na Toulcově dvoře. Místo konání: Praha 10, Toulcův dvůr, Kubatova 1/32. **Informace:** Toulcův dvůr, víc viz výše.

23. října 2009 (pátek) 8.00 – 11.15 se koná Slavnostní odhalení památníků místních rodáků. Místo konání: Šluknov, Arboretum v Kunraticích.

Dokumentární urban story v pohybu o ulicích plných kol, falešných slibech politiků, smrti, ale především naději. Inspirující, emotivní a vtipný film kombinující žánr dokumentu, animace, hudebního klipu a home videa hravě zaznamenává dobrodružný pokus o proměnu města. Film-pohled, film-gesto, film-akce.

Informace: Nadace Partnerství, www.skolaprozivot.cz, Ladislav Hanuš, e-mail: ladislav.hanus@nap.cz, tel.: 515 903 124.

25. října 2009 (neděle) – **1. listopadu 2009** (neděle) se koná festival Pražské brány 2009 – Brány ekologie. **Informace:** Felicius, www.felicius.cz, Ctirad Hemelík, e-mail: ctirad@felicius.cz, tel.: 222 311 108.

Do 31. října 2009 (sobota) se koná fotosoutěž To je on – kamion! Místo konání: ČR. **Informace:** Dopravní federace, www.dopravnifederace.cz/to-je-on-kamion, Dominika Švárová, e-mail: dominika.svarova@dopravnifederace.cz, tel.: 775 905 638.

18. listopadu 2009 (středa) – **20. listopadu 2009** (pátek) se koná minifestival Ozvěny Ekofilmu. Budou na něm připomenuty a ukázány některé dokumenty, které patřily k tomu nejlepšímu na tomto festivalu. Místo konání: Divadlo hudby Olomouc, Denisova 47. **Informace:** Slunákov, www.slunakov.cz, e-mail: info@slunakov.cz, tel.: 585 154 711.

Skryjské jezírko na Zbirožském potoce
foto: Martin Mach Ondřej/Ekolist

Mimo jiné i kvůli místům, jako je Skryjské jezírko, chce ministerstvo životního prostředí vyhlásit Křivoklátsko národním parkem. Obce v oblasti jsou však zatím v názoru na národní park rozpolceny. Více viz článek *Křivoklátsko národním parkem?* na straně 4.